ACORD DE FINANȚARE

CONDIȚII SPECIALE

Comisia Europeană, denumită în continuare **„Comisia”**, care acționează în numele Uniunii Europene, denumită în continuare **„UE”,**

pe de o parte și

Guvernul Republicii Moldova, denumit în continuare **„Partener”,**

din cealaltă parte,

au convenit după cum urmează:

Articolul 1 - Natura acțiunii

1.1. UE este de acord să finanțeze și Partenerul este de acord să accepte finanțarea următoarei acțiuni:

Titlu: Abilitarea economică incluzivă a regiunilor focale din Republica Moldova
Număr de decizie CRIS: ENI / 2018 / 041-300

Această acțiune este finanțată din bugetul UE în baza următorului act de bază: Instrumentul european de vecinătate.

1.2. Costul total estimat al acestei acțiuni este de 23 500 000 EUR, iar contribuția maximă a UE la această acțiune este stabilită la 23 000 000 EUR.
Partenerul nu va cofinanța acțiunea.
Acțiunea este cofinanțată în cofinanțare comună prin Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Defalcarea acestei contribuții financiare este prezentată în anexa I (Dispoziții tehnice și administrative).

Articolul 2 – Perioada de implementare

2.1. Perioada de execuție a prezentului acord de finanțare, astfel cum este definit la articolul 15 din anexa II (Condiții generale), începe la intrarea în vigoare a prezentului acord de finanțare și se încheie cu 96 de luni după această dată.

2.2. Durata perioadei de implementare operațională este fixată la 72 de luni.

2.3. Durata perioadei de închidere este fixată la 24 de luni.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Articolul 3 – Adrese

Toate comunicările referitoare la punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare se fac în scris, se referă în mod expres la această acțiune, astfel cum este identificat la articolul 1.1 din prezentele condiții speciale și se trimit la următoarele adrese:

a) pentru Comisie
Domnule Peter MICHALKO
Șeful Delegației UE în Republica Moldova
12, strada Kogălniceanu
MD-2001 Chișinău
Republica Moldova

b) pentru partener
Doamna Maia SANDU
Prim-ministru al Republicii Moldova
1, Piața Marii Adunări Naționale
MD-2001 Chișinău
Republica Moldova

Articolul 4 – Persoana de contact OLAF

Punctul de contact al partenerului care are competențele corespunzătoare de a coopera direct cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) pentru a facilita activitățile operaționale ale OLAF este:

Dl Valeriu CUPCEA,
Șeful Direcției de cooperare internațională,
Centrul Național Anticorupție,
198, bulevardul Ștefan cel Mare, MD-2004, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +373 22 257 351
Mobil: +373 797 43 505
E-mail: valeriu.cupcea@cna.md

Articolul 5 - Anexe

5.1. Acest Acord de finanțare este format din:

(a) aceste condiții speciale:

(b) Anexa I: Dispoziții tehnice și administrative, care detaliază obiectivele, rezultatele preconizate, activitățile, descrierea sarcinilor de execuție bugetară încredințate și bugetul prezentei acțiuni;

(c) Anexa II: Condiții generale;

(d) Anexa III: Model de raportare - nu se aplică și nu este inclus în prezentul acord de finanțare.

(e) Anexa IV: Modelul declarației de gestionare - nu se aplică și nu este inclus în prezentul acord de finanțare.

5.2. În cazul unui conflict între, pe de o parte, dispozițiile anexelor și, pe de altă parte, dispozițiile prezentelor condiții speciale, acestea din urmă primează. În cazul unui conflict între, pe de o parte, prevederile anexei I (Dispoziții tehnice și administrative) și, pe de altă parte, dispozițiile din anexa II (Condiții generale), acestea din urmă primează.

Articolul 6 – Intrare în vigoare

Prezentul acord de finanțare intră în vigoare la data la care este semnat de ultima parte.

Realizat în două exemplare originale, o copie fiind înmânată Comisiei și una partenerului.

Pentru țara parteneră:	Pentru Comisie:
E.S. Maia SANDU	Dnul Lawrence MEREDITH
Prim-ministru al Republicii Moldova	Directorul pentru vecinătatea de Est și consolidarea instituțională Direcția generală pentru negocieri de vecinătate și extindere
Semnătura:	Semnătura:
Data:	Data:

ANEXA 1

din Decizia Comisiei de Implementare privind Programul Anual de acțiune 2018 pentru Republica Moldova

Plan de Acțiune pentru "Abilitarea economică incluzivă a regiunilor prioritare din Republica Moldova"

1. Titlu/document principal/număr CRIS (nr. schemei de înregistrare și identificare centrală)	Abilitarea economică incluzivă a regiunilor prioritare din Republica Moldova Numărul CRIS: ENI / 2018 / 041-300 finanțat prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate			
2. Zona care beneficiază de acțiune/locația	Republica Moldova Acțiunea se va desfășura în următoarele localități: raionul Cahul, raionul Ungheni din Republica Moldova[1]			
3. Document de planificare	Cadrul Unic de Asistență UE pentru Republica Moldova (2017-2020)			
4. Domeniul de concentrare / tematică	**Domeniul 1: Dezvoltarea economică și oportunitățile de piață,** *inclusiv* creștere economică durabilă și incluzivă	Suport în dezvoltare: DA		
5. Valoarea preconizată	Costul total estimat: 23 500 000 EURO Suma totală a contribuției bugetare UE de 23 000 000 EURO Această acțiune este cofinanțată prin cofinanțare comună cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în suma orientativă de 500 000 EURO			
6. Modalitate (ți) de acordare a suportului și de implementare	Prin intermediul Proiectului Gestionarea indirectă printr-o organizație internațională (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare) Gestionare directă - achiziția serviciilor			
7. Cod (uri) DAC	Codul principal DAC - 43030 Dezvoltare și gestionare urbană; Subcodul 1 - 43040 Dezvoltare rurală; Subcodul 2 - 140 Apă și canalizare; Subcodul 3 - 32130 Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri); Subcodul 4 - 15170 Egalitatea femeilor în organizații și instituții.			
b) Intermediul principal de livrare	41000 - Agenția, fondul sau comisia Organizației Națiunilor Unite (ONU)			
8. Indicatori (din formularul CRIS DAC)	**Obiectiv strategic general**	**Nu este vizat**	**Obiectiv semnificativ**	**Obiectiv principal**
	Sporirea nivelului de participare/ bunei guvernări	☐	☐	☒
	Suport pentru mediul înconjurător	☐	☐	

SERVICIUL

	Egalitate de gen (inclusiv rolul Femeilor în Dezvoltare)	☐	☐	☒
	Dezvoltarea comerțului	☒	☐	☐
	Sănătatea reproductivă, maternă, a nou-născuților și copiilor	☒	☐	☐
	Indicatorii Convenției RIO	**Nu este vizat**	**Obiectiv semnificativ**	**Obiectiv principal**
	Diversitate biologică	☒	☐	☐
	Combaterea deșertificării	☒	☐	☐
	Atenuarea schimbărilor climatice	☐	☒	☐
	Adaptarea la schimbările climatice	☐	☐	☒
9. Inițiativele-pilot tematice privind bunurile publice și provocările globale (BPPG)	Sectorul privat, comerțul și integrarea regională			
10. Obiective de dezvoltare durabilă	Obiectivul 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor Obiectivul 6: Asigurarea disponibilității și gestionarea durabilă a apei și salubrității pentru toți Obiectivul 7: Asigurarea disponibilității energiei prin metode accesibile, fiabile, durabile și moderne pentru toți Obiectivul 8: Locuri de muncă decentă și creștere economică Obiectivul 9: Formarea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării incluzive și durabile, și promovarea soluțiilor inovative Obiectivul 11: Orașe și comunități cu devoltare durabilă Obiectivul 13: Acțiuni imediate de combatere a schimbărilor climatice și de atenuare a impactului acestora			

REZUMAT

Obiectivul general al acestei acțiuni este consolidarea coeziunii economice, teritoriale și sociale și îmbunătățirea standardelor de trai ale cetățenilor în regiunile prioritare din Republica Moldova.

În acest scop, programul va aborda decalajul urban-rural și neconcordanțele regionale, va stimula creșterea economică și crearea de locuri de muncă, va recondiționa și va îmbunătăți infrastructura socială și tehnică în anumite regiuni prioritare (orașe și sate mai mici) ținând cont de perspectiva de gen în activitățile programului.

Se va pune accentul pe două regiuni prioritare, definite ca subdiviziuni ale regiunilor de dezvoltare identificate în Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova[2]. Intenția este de a crea condițiile politice, economice și sociale, care vor spori capacitatea femeilor și bărbaților de a obține condiții mai bune de trai și locuri de muncă mai bune în regiunile prioritare selectate. În plus, astfel de măsuri pot contribui și la reducerea migrației interne și externe. Stabilirea transparenței, a accesibilității și a capacității de reacție în sistemul de guvernanță locală și crearea de parteneriate între autoritățile locale, societatea civilă și grupurile de acțiune comunitară vor contribui la restabilirea încrederii, la promovarea perspectivelor în comunitățile locale și la împuternicirea cetățenilor locali. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnice și sociale va sprijini eforturile regiunilor de a atrage investițiile străine și locale necesare pentru crearea locurilor de muncă durabile. De asemenea, se va acorda sprijin pentru stimularea activităților și investițiilor economice, consolidarea serviciilor de suport în afacerilor și crearea locurilor de muncă.

SERVICIUL

Acest program este în conformitate cu obiectivele Cadrului Unic de Asistență (CUA) 2017-2020 pentru Moldova[3], Planul de asociere UE - Moldova pentru 2017-2019[4] și Acordul de asociere Uniunea Europeană - Moldova[5]. De asemenea, se va sprijini punerea în aplicare a "20 livrabile pentru 2020" ale Parteneriatului estic (acțiunea va contribui în mod direct sau indirect la livrabilele 1, 2, 4, 6, 15, 16, 18), deoarece acestea vizează dezvoltarea economică și aspectele relevante ale "bunei guvernări" și a consolidării instituționale. Activitățile propuse vor sprijini, de asemenea, punerea în aplicare a priorităților identificate în Strategia Comună de Cooperare pentru Dezvoltare (Documentul Comun de Planificare), Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2016-2020 și alte strategii sectoriale relevante și Planurile de Acțiune corespunzătoare.

Obiectivul programului va fi realizat prin măsuri focusate pe: (i) consolidarea capacităților pentru a sprijini implementarea și monitorizarea planurilor de dezvoltare economică locală; (ii) implicarea societății civile în planificarea locală, procesele de guvernare și prestarea serviciilor sociale de bază; (iii) acordarea fondurilor pentru investiții în sprijinul creării și/sau dezvoltării infrastructurii sociale și tehnice care, combinată cu rezultatele intervențiilor (i) și (ii) de mai sus, va avea un impact imediat, vizibil și tangibil asupra creării locurilor de muncă , nivelului de trai al populației în regiunile prioritare.

1 În continuare denumită Moldova
[2] Legea nr. 438 din 28 decembrie 2006. Legea identifică șase regiuni de dezvoltare: Nord, Sud, Centrul, UTA Găgăuzia.Chișinău și Transnistria. Regiunile focale propuse includ Ungheni (Nord) și Cahul (Sud), cu o posibilă opțiune de retrocedare pentru trecerea spre raionul Soroca.
[3] Cadrul Unic de Asistență pentru suportul UE acordat Republicii Moldova (2017-2020): https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/single_support_framework_2017-2020.pdf
4OJ L 215, 19.8.2017, p3
5 JO L 260, 30.08.2014, p.4.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

1. CONTEXT

1.1 Domeniul/țara/contextul regional / tematica

Moldova este o țară cu venituri medii inferioare, cu o populație de 3,55 milioane (estimată în 2017)[6]. Populația este formată uniform din bărbați (48,1%) și femei (51,9%). În anul 2017, Biroul Național de Statistică (BNS) a estimat că 42,7% din populație locuiește în mediul urban și 57,3% locuiește în zonele rurale. Moldova ocupă locul 107 din 188 de țări conform Indicelui Dezvoltării Umane (HDI-0.699). Fondul Monetar Internațional (FMI) estimează că PIB-ul real a crescut semnificativ în 2017 (+4,5%) și se preconizează că va crește cu 3,7% în 2018. Moldova rămâne cea mai săracă țară din Europa, cu un PIB pe cap de locuitor de 2,311 USD rezultatele recensământului[7]. În anul 2014, 56,32% din PIB[8] s-a generat la Chișinău. Sectorul privat reprezintă 56,6% din PIB.

Creșterea economică durabilă și reformele sistemului de protecție socială au contribuit la reducerea sărăciei, dar în 2014[9] s-a estimat că aproximativ 11,4% din populație trăiește sub pragul sărăciei absolute. Salariul mediu lunar în 2017 a fost estimat la 228 EURO. Sărăcia absolută și relativă este deosebit de gravă în rândul populației rurale, în special se referă la persoanele în etate care trăiesc singure și la gospodăriile mai mari (5+) în zonele urbane. Deși există o diferență mică între bărbați și femei în majoritatea indicatorilor, există o disctrepanță semnificativă în cota venitului național brut[10] (diferența de remunerare între femei și bărbați este de 14%). Moldova a obținut 1.010 puncte pe Indicele de Dezvoltare de Gen și 0.248 (pe locul 50) pe Indicele de Inegalitate de Gen.

Economia este dominată de sectorul serviciilor (63,2% din PIB la sfârșitul anului 2015) și sectorul de producție (20,7% din PIB). Agricultura reprezintă 16,1% din PIB, iar 27,5% din populația activă a forței de muncă continuă să își ducă traiul din agricultura primară[11] (45,3% femei). Există un dezechilibru comercial semnificativ (-2387 milioane USD estimat la sfârșitul anului 2017). FMI estimează că, la sfârșitul anului 2017, remitențele au scăzut cu 22% începând cu 2014. Deficitul fiscal a fost de 3,1% în 2017. Există temeri că nivelul datoriei externe poate crește la niveluri nesustenabile. Datoria externă totală se estimează acum la 86% din PIB, iar datoria externă publică și publică garantată este în prezent de 40,5% din PIB. Inflația a rămas constantă în perioada 2012-2014 (4,6% - 4,7%), a crescut la 9,6% în 2015, dar a scăzut apoi la 6,5% la finele anului 2017.

Rata oficială a șomajului la sfârșitul trimestrului 4 din 2017 a fost de 3,3% [12]. Cu toate acestea, acest fapt ascunde nivelul ridicat de șomaj și ocupare a forței de muncă în economia informală. Moldova are una dintre cele mai scăzute rate de activitate: BNS raportează că 39% femei și 43% bărbați din populație sunt activi din punct de vedere economic (1,273,000 persoane); diferențele de gen în ceea ce privește activitatea, ratele de ocupare și șomajul sunt restrînse. Femeile sunt cele mai active în prelucrarea produselor alimentare și textile/îmbrăcăminte, în timp ce bărbații sunt mai cel mai des angajați în domeniul tehnic, metale și substanțe chimice. 33,7% din populație activează în agricultură, 49,2% servicii, iar restul (17,1%) în industria de prelucrare și construcții. În medie, femeile câștigă cu 14,5% mai puțin pe lună decât bărbații.

[6] Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (www.statistica.md). Cifra este considerată a fi supraestimată, populația reală ar fi în jur de 2.8 milioane

[7] Banca Mondială, Actualizare economică pentru Moldova, mai 2017 - http://www.worldbank.org/ro/country/moldova/brief/moldova-economic-update

[8] Proiect finanțat de ENPI privind statisticile regionale

[9] Aceasta este ultima dată pentru care există date fiabile privind sărăcia.

[10] Numărul femeilor antreprenor în mediul rural este semnificativ mai mic decât în mediul urban (14,9% față de 27,5%). Femeile din mediul rural au tendința de a avea mai mulți copii și, datorită lipsei unor servicii sociale suficiente, trebuie să recurgă la munca cu normă redusă în economia informală sau în munca de îngrijire neremunerată.

[11] Numărul total al persoanelor angajate oficial, care își derivă veniturile primare din agricultură și silvicultură, este de 390,500, din care 167,400 erau femei la sfârșitul anului 2017.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Salariile scăzute şi numărul redus de locuri de muncă din oraşele mici şi din zonele rurale au simulat migraţia internă din regiuni spre municipiul Chişinău (aproximativ 6.2% pe an) şi migraţia externă (aproximativ 2 500 de persoane părăsesc definitiv Moldova în fiecare an). Regiunile de Dezvoltare[13] pierd anual între 2.2% şi 2.5% din populaţia lor. Cele două regiuni focale au în prezent populaţii de 105,324 (Cahul), dintre care 27.3% trăiesc în mediul urban, 51.6% sunt femei şi 101,064 (Ungheni), 32.5% trăiesc în zonele rurale şi 52% sunt femei.

După cum prevede Strategia Comună de Cooperare pentru Dezvoltare[14], condiţiile de viaţă în oraşe şi zonele rurale rămân o problemă esenţială, şi în Moldova creşte tot mai mult necesitatea de noi instrumente de stimulare a dezvoltării socio-economice, care să combine expansiunea economică cu incluziunea socială şi coeziunea. Există o nevoie stringentă de a spori oportunităţile de angajare atractive pentru femei şi tineri, pentru a găsi locuri de muncă la nivel local. Transformarea socială şi economică a oraşelor mici şi a zonelor rurale este, de asemenea, necesară pentru a stimula încrederea între cetăţeni, funcţionarii locali ai statului, pentru a restabili perspectivele pe viitor şi a atrage potenţiali investitori locali şi internaţionali.

Prin urmare, scopul principal al acestei acţiuni este de a acorda suport zonelor centrale din cadrul Regiunilor de Dezvoltare existente, care au fost identificate ca puncte de creştere potenţială şi care deţin deja strategii locale de dezvoltare socio-economică orientate spre restabilirea centrului urban şi a zonelor înconjurătoare.

1.1.1 Evaluarea Politicilor Publice şi Cadrul Politicilor UE

La începutul anului 2002, Guvernul, cu asistenţă financiară din partea UE, şi-a lansat primele tentative în elaborarea unei politici de dezvoltare regională. În anul 2006 a fost adoptată Legea cu privire la Dezvoltarea Regională[15], care a definit principiile, priorităţile şi structurile de implementare a politicii regionale în Republica Moldova. Legea stabileşte ca obiective (i) o dezvoltare socio-economică şi durabilă echilibrată în întreaga ţară; (ii) reducerea dezechilibrului dezvoltării socio-economice inter-regionale şi intraregionale; (iii) consolidarea oportunităţilor financiare, a resurselor instituţionale şi umane pentru dezvoltarea socio-economică a regiunilor; şi (iv) suport în activităţile autorităţilor locale şi a comunităţilor locale pentru dezvoltarea socio-economică a aşezărilor şi coordonarea interacţiunii acestora cu strategiile naţionale şi regionale, şi programele de dezvoltare. Au fost identificate şase regiuni de dezvoltare: Nord, Sud, Centrul, UTA Găgăuzia, Chişinău şi Transnistria.

A fost creat şi un Fond Naţional de Dezvoltare Regională, acesta alocă aproximativ 10 milioane EURO anual. În 2017, Fondul a lansat finanţarea a 62 de proiecte[16] care urmează să fie implementate de autorităţile locale. Eforturile de până în prezent s-au concentrat asupra unui număr limitat de sectoare, în special asupra investiţiilor în aprovizionarea cu apă şi tratarea apelor uzate, drumuri şi eficienţa energetică. Mai puţin s-a focusat pe dezvoltarea afacerilor, crearea de locuri de muncă şi incluziunea socială. Din cele 62 de proiecte, doar 17 au vizat dezvoltarea afacerilor şi turismului.

[12] Biroul Naţional de Statistică a raportat că procentul şomerilor la sfârşitul anului 2017 a fost de 3,3% din populaţia activă a forţei de muncă (4.0% din bărbaţi şi 2.7% din populaţia activă a femeilor active).

[13] Potrivit Legii privind dezvoltarea regională, există şase regiuni de dezvoltare: DR Nord, Centrul DR, DR Sud, DR Chişinău DR, ATU Gagauzia DR şi Transnistria DR

[14] https://eeas.europa.eu/delegations/moldova/40533/european-joint-development-cooperation-strategy-joint-programming-document-republic-moldova_en
https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint_analysis_0.pdf

[15] Legea nr.438 din 28 decembrie 2006

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

În aprilie 2016, Guvernul a adoptat Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) 2016-2020, care este în conformitate cu strategiile aferente, în special Strategia de Alimentare cu Apă și Canalizare 2014-2028, Strategia de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii 2012-2020, Strategia de Energie până în 2030, Strategia pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală 2014-2020, și schița Strategiei pentru Cercetare și Inovare. Obiectivul general al SNDR este: dezvoltarea echilibrată și durabilă în toate regiunile Republicii Moldova.

Strategia marchează un pas important înainte, și astfel, subliniază importanța urmăririi unei abordări integrate a dezvoltării regionale în cazul în care, va exista un impact tangibil și vizibil asupra nivelului de trai al populației din regiuni, reducerea discrepanțelor regionale și asigurarea coeziunii sociale. În acest sens, Strategia abordează principalele deficiențe în implementarea politicii regionale în perioada de până în 2015, și este în conformitate mai mult cu politica regională și de coeziune a UE. Obiectivele generale și specifice ale acestui program sunt în deplină conformitate cu obiectivele SNDR 2016-2020 menționate anterior și vor contribui la implementarea sa.

Guvernul admite necesitatea de a stabili mecanisme integrate de planificare, management, coordonare și unificare, în vederea extinderii potențialului regiunilor și sporirea contribuției acestora la dezvoltarea socio-economică generală a țării. Mai mult, se recunoaște faptul că capacitățile de resurse umane pentru planificarea și gestionarea dezvoltării regionale sunt deficitare. Autoritățile locale au în cadrul lor un amestec de personal cu experiență și mai puțin experimentat. Suportul acordat pentru consolidarea capacităților personalului autorităților publice locale (APL) va fi esențial, dar ar trebui să fie suplimentat prin eforturi concertate de mobilizare a organizațiilor societății civile, antreprenorilor sociali, instituțiilor de învățământ, a comunității de afaceri mai largi și a cetățenilor locali. Mobilizarea organizațiilor implicate este în conformitate cu principiul guvernanței politicii regionale a parteneriatului.

La nivel național, actualul sistem de monitorizare și evaluare aplicat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MARDM) permite monitorizarea sistematică a implementării proiectelor de dezvoltare regională finanțate, în mare parte, de Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR), în baza datelor raportate de Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR) și colectate de către MARDM la nivel național în diferite sectoare.

Cu toate acestea, nu există o monitorizare bazată pe rezultate (MBR) și o evaluare a procesului de implementare a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională. Având în vedere faptul că Moldova a aderat la Declarația de la Paris privind Eficacitatea Suportului (2005), unde se pune accent pe "obținerea rezultatelor care vor avea un impact real și vizibil asupra dezvoltării", MARDM, în strânsă colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) depune efort pentru a îmbunătăți sistemul actual de monitorizare și evaluare pentru a-și asigura orientarea spre rezultate.

Regiunile prioritare propuse din Ungheni și Cahul au elaborat strategii de Dezvoltare Economică Locală și Dezvoltare Urbană. Ambele sunt în conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare Regională. Strategia Ungheni pentru dezvoltarea socio-economică a raionului Ungheni 2012-2020 a fost adoptată în 2012 și este implementată printr-o serie de Planuri de Acțiune anuale. Programul de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul (2017-2020) a fost aprobat la 26 ianuarie 2017. Ambele strategii vizează dezvoltarea socio-economică echilibrată a raioanelor respective. Ambele strategii sunt bugetate.

[16]În Ungheni se implementează un proiect în domeniul drumurilor, iar în Cahul sunt implementate două proiecte (infrastructură rutieră și suport pentru afaceri).

SERVICIUL MANAGEMENTUL

Acordul de Asociere include un angajament de îmbunătățire a Dezvoltării la Nivel Regional, Cooperării Transfrontaliere și Regionale (capitolul 20 din AA). AA promovează *"înțelegerea reciprocă și cooperarea bilaterală în domeniul politicii regionale, inclusiv metodele de formulare și implementare a politicilor regionale, guvernanța pe mai multe niveluri și parteneriatul, cu accent în special pe dezvoltarea zonelor defavorizate și cooperarea teritorială, cu obiectivul de a stabili canale de comunicare și de a intensifica schimbul de informații și de experiență între autoritățile naționale, regionale și locale, actorii socio-economici și societatea civilă"*. În plus, acordul evidențiază, de asemenea, necesitatea de a progresa în ceea ce privește egalitatea de gen pe piața muncii.

Programul este în conformitate cu livrabilele[6] ("Oportunități de noi locuri de muncă la nivel local și regional"), 1 ("Angajament structurat cu societatea civilă"), 2 (Acordarea suportului pentru femei în afaceri prin consolidarea capacităților și a politicilor publice dezagregate de gen), 4 ("Mediul de reglementare și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri)"), 15 ("Eficiența energetică, energia din surse regenerabile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră") 16 ("Mediul și adaptarea la schimbările climatice") și 18 ("Tineret, educație, dezvoltare competențelor și culturii") a Parteneriatului Estic 20 Livrabile pentru anul 2020. De asemenea, este în concordanță cu obiectivul specific 1.6 al Cadrului Unic de Asistență (CUA) 2017-2020 pentru Republica Moldova, care vizează abordarea necesității de a reduce discrepanțele regionale.

În 2010, Comisia și Republica Moldova au semnat o declarație de stabilire a unui Dialog privind Politica Regională, oferind un cadru pentru consultanță politică pe care Comisia ar trebui să o ofere Republicii Moldova. S-a acordat suport financiar semnificativ în cadrul Programelor Anuale de Acțiune anterioare, în special PAA 2016, Dezvoltarea zonelor rurale, iar acest program va continua și va extinde acest suport. Mai mult decât atât, Programul este complementar acțiunii privind investițiile în aprovizionarea cu apă și sanitațiile din Regiunea Cahul în cadrul Programului Anual de Acțiune UE 2017 pentru Republica Moldova.

1.1.2 Analiza părților interesate

Principala autoritate națională în domeniul autonomiei locale, descentralizării și dezvoltării locale este **Cancelaria de Stat a Guvernului Republicii Moldova**. Guvernul are ca scop stabilit să introducă reforma administrației teritoriale înainte de alegerile locale propuse din 2019.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) este responsabil de elaborarea politicilor publice eficiente și de următoarele sectoare: Agricultură; producția și securitatea alimentară; dezvoltarea rurală și regională; planificare spațială; protecția mediului și schimbările climatice; și resursele naturale. Ministerul este, de asemenea, instituția de supraveghere a patru Agenții de Dezvoltare Regională (Nord, Centru, Sud și Găgăuzia).

Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI) este responsabil de politicile publice în următoarele domenii: economie; TIC; Construcție; Transport; Infrastructura de calitate; Supravegherea pieței; Eficiența energetică și securitatea. MEI a fost recent restructurată pentru a include infrastructura din sfera sa de competență.

Ministerul Finanțelor (MF) este instituția specializată de administrație publică centrală, care dezvoltă și promovează politica de finanțe publice ale statului. Ministerul definește nivelul finanțării publice care va fi acordat administrațiilor publice locale prin bugetul de stat și aplică mecanismul de egalizare pentru a asigura o distribuție echitabilă a resurselor între orașe și raioane. MF este responsabil pentru pregătirea, implementarea și monitorizarea anuală a strategiei de reformă a politicilor finanțelor publice. În ultimii șase ani și, de asemenea, datorită suportului semnificativ UE (inclusiv dialogul politic, programe de sprijin bugetar, proiecte de asistență tehnică, consilieri rezidenți, etc.), Ministerul s-a angajat într-o agendă de reformă pe termen mediu și lung ambițioasă și se află în proces de consolidare a capacităților sale de autoritate fiscală centrală și protector al durabilității fiscale. MF a fost desemnat recent Coordonator de Suport Național.

Unitățile administrativ-teritoriale Cahul și Ungheni. Administrațiile locale din Moldova sunt organizate într-un sistem pe două niveluri[17]. Primul nivel cuprinde 898 de administrații locale (primăriile); al doilea nivel cuprinde 35 de unități administrativ-teritoriale - inclusiv 32 de raioane, două

MANAGEMENTUL

municipii (Chişinău şi Bălţi) şi o unitate teritorială autonomă Găgăuzia. Regiunile prioritare, Cahul şi Ungheni, sunt unităţi administrative de nivelul doi[18]. Acestea au responsabilităţi administrative extinse, nu numai pentru oraşe, ci şi pentru unităţile de nivelul unu cu raioanele sale respective. Raionul Cahul cuprinde un oraş, 36 sate şi 17 comune, iar raionul Ungheni este format din două oraşe, 30 de sate şi 21 de comune. O relevanţă deosebită pentru program este gama de servicii sociale, pe care se preconizează să le ofere şi responsabilitatea lor pentru infrastructura de bază.

Raionul Cahul este situat în regiunea de dezvoltare regională de la sud, la graniţa cu România şi la 175 km de Chişinău. Cahul este al treilea oraş ca mărime din Moldova în ceea ce priveşte dezvoltarea socio-economică.

Raionul Cahul este renumit pentru agricultura sa; industriile bazate pe materii prime, inclusiv industria uşoară (două fabrici de îmbrăcăminte); universitate şi un număr mare de instituţii VET; şi potenţialul său pentru turism (izvoare de apă minerală, şi nivelul de cultura). De asemenea, raionul include o Zonă Economică Libera (ZEL "Bălţi" - Subzona Cahul, care a fost înfiinţată în anul 2010 pentru o perioadă de 25 de ani. Aceasta Zonă reprezintă o platformă excelentă pentru companiile de producere orientate spre export care beneficiază de taxe vamale preferenţiale si regimuri de taxe. Există, de asemenea, un incubator de afaceri în oraşul Cahul (înfiinţat cu suportul UE). O strategie locală de dezvoltare socio-economică pentru Cahul a fost dezvoltată cu sprijinul Agenţiei Statelor Unite pentru Dezvoltare Internaţională (USAID). De asemenea, este disponibil un Plan de Dezvoltare urbană.

Raionul Ungheni se află în partea centrală a Republicii Moldova, la graniţa cu România. Raionul este cunoscut pentru dezvoltarea agriculturii şi a procesării produselor alimentare; prepararea fibrelor, filare, covoare şi pături; producerea de ceramică (tradiţională); TIC; şi sectorul bancar, care este reprezentat de 11 sucursale bancare. În 2010 a fost înfiinţată o ZEL "Business Ungheni", iar în 2005 a fost înfiinţat un incubator de afaceri. A fost elaborată o Strategie de Dezvoltare Socio-Economică Locală pentru Ungheni, precum şi un Plan de Dezvoltare Urbană pentru perioada 2014-2030.

Capacităţile instituţionale ale structurilor de nivel 1 şi nivelul 2 din raioanele Cahul şi Ungheni trebuie consolidate, în special, în gestionarea activelor şi finanţelor publice, şi în ceea ce priveşte sporirea transparenţei şi participarea publicului. Cooperarea intercomunală şi planificarea strategică integrată pentru dezvoltarea economică se află într-o etapă iniţială. Acţiunea se va concentra asupra oraşelor Ungheni şi Cahul[21] şi a zonelor rurale adiacente ale raioanelor respective.

Agenţiile de Dezvoltare Regională implementează strategiile de dezvoltare regională şi programele operaţionale regionale, care se includ în Strategia Naţională de Dezvoltare Regională (SNDR) şi în aplicările de finanţare din Fondul Naţional de Dezvoltare Regională. Agenţiile de Dezvoltare Regională (ADR) au beneficiat de activităţi de consolidare a capacităţilor şi acţionează în mod activ ca facilitatori la nivel local în ceea ce priveşte aspectele legate de dezvoltarea regională.

Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii (ODIMM) contribuie la dezvoltarea unei economii naţionale competitive prin colaborarea cu sectorul IMM-urilor, în special în zonele rurale şi în sectorul neagricol. ODIMM are o capacitate tehnică, operaţională şi financiară semnificativă pentru a-şi îndeplini scopul de promovare a dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova şi de a facilita implementarea politicii de cluster. ODIMM implementează, de asemenea, programe specifice destinate femeilor, în special femeilor antreprenoare.

[17] Actualul Guvern şi-a anunţat intenţia de a reforma administraţia publică locală în 2019 înainte de următoarele alegeri locale din 2019

[18] Ca opţiune de retrocedare, Soroca ar putea fi considerată, de asemenea, o unitate administrativ-teritorială de nivel 2. În plus, 70% din activităţile economice se axează pe agricultură, urmată de industria textilă şi construcţii. De asemenea, în Soroca funcţionează un incubator de afaceri. Regiunea deţine obiecte culturale de importanţă naţională şi locală. Majoritatea populaţiei de romi din Moldova se află în raionul Soroca. Este disponibilă o strategie locală de dezvoltare socio-economică pentru Soroca 2015-2020.

[19] Potrivit legii Republicii Moldova privind organizarea administrativă teritorială, două sau mai multe sate pot forma ocomună.

[20] Cele două oraşe sunt Ungheni şi Cornești

[21] Legea 764-XV din 27 decembrie 2011 (modificată ultima dată la 13 aprilie 2017) privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova

SERVICIUL MANAGEMENTUL

Un Congres al Autorităţilor Publice Locale din Moldova (CALM) a fost înfiinţat pentru a realiza unitatea între autorităţile publice locale din Moldova şi pentru a proteja şi promova principiile stabilite în Carta Europeană a Autoguvernării Locale. Este recunoscut de toate părţile că singura structură reprezentativă. Reprezintă peste 500 de autorităţi publice locale la nivel înalt (APL) şi include, de asemenea, Liga Naţională a Asociaţiilor Primarilor, Asociaţia "Alianţa primarilor-femei" şi Asociaţia preşedinţilor raioanelor şi membrii consiliilor raionale. Programul actual poate coopera cu CALM pentru a contribui la implicarea organizaţiilor societăţii civile (OSC) în planificarea locală, procesele de guvernare şi furnizarea de servicii sociale de bază.

Există puţine **organizaţii ale societăţii civile** din ţară, în special în afara capitalei, care se implică încetul cu încetul în luarea deciziilor cu privire la probleme publice. Puţinele centre de politici / politici publice existente sunt preocupate în mare parte de probleme de politică naţională, mai degrabă decât de dezvoltare regională sau de probleme locale. Acestea fiind spuse, Cahul şi Ungheni au dezvoltat comparativ organizaţii ale societăţii civile, care au un bun bilanţ al participării la proiecte finanţate de UE, în special cele finanţate prin Programul de cooperare transfrontalieră (CBC). Prezentul program se va baza pe activităţile prevăzute în Programul Anual de Acţiune 2017 dedicat organizaţiilor societăţii civile.

Interesele şi **vocile grupurilor aflate într-o situaţie vulnerabilă**, în special cei vârstnici, tineri şomeri şi gospodării conduse de femei sunt rareori reprezentate, în special în procesele de luare a deciziilor locale. Incluziunea socială este un obiectiv principal al acţiunii şi se vor depune eforturi riguroase pentru implicarea acestor grupuri ca părţi interesate în cadrul Programului.

Diaspora este o parte interesată important **vizată**. Acestea contribuie, prin remitenţe, în mod semnificativ la economia Moldovei şi sunt din ce în ce mai active prin intermediul Asociaţiilor oraşului natal (HTA) în dezvoltarea locală / rurală a ţării.

Antreprenori sociali locali[22], oameni care tocmai şi-au lansat afacerea şi femei de afaceri şi instituţii de învăţământ sunt, de asemenea, priviţi ca **părţi interesate vizate**, a căror implicare în program va fi esenţială dacă se va atinge obiectivul dezvoltării socio-economice integrate.

1.1.3 Domenii prioritare pentru suport / analiză a problemelor

Decalajul urban-rural şi discrepanţele regionale constituie o provocare-cheie de dezvoltare pentru Moldova. Două treimi din moldoveni şi 82% din săracii ţării trăiesc în zonele rurale, de 4 / 4,5 ori mai puţin dezvoltate decât capitala, Chişinău. Există un decalaj din ce în ce mai mare în condiţiile de trai şi salarii, accesul la apă, canalizare, educaţie şi servicii de sănătate. După cum s-a menţionat mai sus, ratele de angajare şi participarea forţei de muncă sunt foarte scăzute, iar creşterea oportunităţilor de angajare, inclusiv pentru femeile tinere, este stagnată, iar ratele de pornire şi supravieţuire pentru IMM-uri sunt destul de mici. Sărăcia răspândită, lipsa de oportunităţi de angajare şi discrepanţele salariale între zonele rurale şi urbane, şi între Moldova şi alte ţări sunt unii dintre factorii cheie care au determinat migraţia în masă. Accesul asimetric la informaţii şi creşterea economică centrată pe capital (rata ocupării forţei de muncă la Chişinău atinge 50%, în timp ce în zona de Sud este sub 30%) afectează investiţiile şi dezvoltarea afacerilor. De asemenea, calitatea scăzută a infrastructurii sociale şi tehnice la nivel local impune constrângeri de dezvoltare pentru afaceri, reducând şansele de a crea noi locuri de muncă la nivel local şi crescând riscul migraţiei interne şi externe.

[22] **Sectorul întreprinderilor sociale** din Moldova pare să aibă potenţialul de a produce un impact intersectorial pozitiv prin: crearea de oportunităţi de muncă la nivel local şi scăderea numărului de lucrători migranţi; dezvoltarea mediului economic local; şi creşterea responsabilităţii sociale în rândul populaţiei comunităţilor în care sunt înfiinţate întreprinderi sociale. Moldova a adoptat recent legea de modificare a legii privind antreprenoriatul şi întreprinderile pentru a introduce definiţia antreprenoriatului social. Întreprinderile sociale se află într-o etapă de dezvoltare timpurie, concentrându-se pe crearea de locuri de muncă sau generarea de venituri pentru femei, tineri, persoane cu dizabilităţi şi comunităţi rurale. Este un sector economic foarte nou, cu majoritatea întreprinderilor sociale încă îşi testează modelele de afaceri. Cu toate acestea, în regiunile prioritare par să existe iniţiative pertinente pentru antreprenoriatul social pe care acest program le-ar putea construi şi dezvolta în continuare.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

Fragmentarea teritorială excesivă slăbeşte capacităţile comunităţilor, în timp ce politica regională până în prezent, are un impact limitat datorită abordării sale sectoriale înguste. Dimensiunile reduse ale localităţilor şi lipsa resurselor afectează în mod negativ capacitatea administraţiilor locale: 94% dintre ele nu sunt în măsură să îşi îndeplinească funcţiile şi să presteze servicii calitative cetăţenilor, cum ar fi, printre altele, servicii de îngrijire a sănătăţii şi de îngrijire a copiilor. La rândul său, acest lucru are un impact direct asupra ocupării forţei de muncă în special a femeilor, deoarece acestea au responsabilitatea principală pentru îngrijirea copiilor. Astfel, guvernările locale nu pot avansa în crearea unui mediu favorabil creşterii economice locale, noi locuri de muncă şi pentru consolidarea coeziunii sociale.

Provocările cu care se confruntă Moldova vor necesita o abordare mai integrată. Principalele probleme structurale sunt prezentate mai jos:

(i) capacităţile limitate ale autorităţilor locale de a implementa planuri de dezvoltare economică locale care respectă mediul înconjurător;
(ii) participarea limitată a cetăţenilor şi a OSC la planificarea locală, procesele de guvernare şi/sau prestarea serviciilor sociale de bază;
(iii) transparenţă, integritate şi responsabilitate limitată în guvernanţa locală
(iv) necesitatea dezvoltării infrastructurii sociale şi tehnice locale pentru creşterea socio-economică;
(v) gama limitată şi calitatea serviciilor publice prestate populaţiilor locale;
(vi) lipsa posibilităţilor de angajare durabile şi bine răsplătite;
(vii) lipsa dezvoltării de afaceri, în special a companiilor inovatoare, cu valoare adăugată mai mare, care pot crea oportunităţi de angajare;
(viii) eşecul de a integra pe deplin femeile şi tinerii pe piaţa muncii oficiale
(ix) lipsa de sinergie între piaţa muncii şi sistemul educaţional
(x) necesitatea ca fiecare regiune prioritară să-şi identifice şi să-şi dezvolte avantajele economice specifice (specializarea inteligentă), pentru a promova soluţiile inovative şi a stimula creşterea.

Acţiunea este concepută pentru a ajuta la abordarea fiecărei probleme într-un mod integrat şi durabil.

Următorii indicatori generali au fost folosiţi pentru identificarea regiunilor prioritare (în afara Chişinăului şi Bălţi): (1) Populaţie activă economic; (2) Infrastructura de acces şi infrastructura urbană; (3) Potenţial economic / potenţial de dezvoltare economică; (4) Infrastructura de suport în afaceri; (5) Capacitatea de cercetare - instituţii universitare şi de învăţământ. În urma aplicării acestora, selecţia acestor două oraşe şi zonele rurale adiacente ca regiuni prioritare a devenit evidentă, întrucât sunt printre oraşele mai dinamice din ţară şi au potenţialul de a acţiona ca puncte de creştere.

Mai mult decît atît, există o serie de alte elemente care justifică alegerea localităţilor Cahul şi Ungheni:

(i) Potenţial strategic de dezvoltare economică şi locală, bazat pe apropierea lor de România şi UE. Ambele oraşe sunt aproape de punctele de trecere a frontierei şi au o istorie de cooperare transfrontalieră cu partenerii români;
(ii) Ambele oraşe posedă deja strategii de dezvoltare economică locală şi planuri urbane, care pot fi utilizate pentru a ghida şi a acorda prioritate intervenţiilor programului; Planurile de dezvoltare economică locală sunt în proces de pregătire în cadrul iniţiativei Primarii pentru Creştere Economică;
(iii) Dimensiunile lor relativ mari în ceea ce priveşte populaţia (125,000 şi, respectiv, 120,000), le face viabile în ceea ce priveşte înfiinţarea întreprinderilor durabile şi dezvoltarea unei pieţe locale de muncă dinamică;
(iv) Administraţiile oraşului au o evidenţă a demonstrarii unui angajament ridicat pentru dezvoltarea socio-economică locală şi au o înţelegere clară a provocărilor cu care se confruntă raionul;
(v) Administraţiile oraşelor au implementat şi asigurat cu succes durabilitatea proiectelor finanţate de UE în trecut;
(vi) Raioanele Cahul şi Ungheni au experienţă de a lucra în parteneriat cu organizaţiile societăţii civile pentru a continua dezvoltarea socio-economică;
(vii) Alte programe prevăzute în PAA 2017 vizează şi regiunea Cahul (alimentarea cu apă/canalizarea/ dezvoltarea economică). Alte acţiuni din cadrul PAA 2018 pot viza fie aceste două regiuni pilot, fie pot fi

complementare prezentului program (anticorupție, guvernanță economică, egalitate de gen și combaterea violenței în familie).
(viii) Angajament consolidat al autorităților locale de a pune în aplicare Acțiunea
(ix) Cahul și Ungheni au fost identificate de MADRM ca zone urbane prioritare pentru dezvoltare.

În concluzie, politica regională a Moldovei are nevoie de povești de succes, iar Cahul și Ungheni au potențialul de a asigura un trai mai bun pentru populația lor.
Orice concluzie formată poate fi răspîndită rapid în alte regiuni prioritare cu potențial, deoarece problemele cu care se confruntă celelalte regiuni prioritare nu sunt mai mari sau mai mici decât cele care se confruntă cu Cahul și Ungheni.

2. RISCURI ȘI IPOTEZE

Riscuri	Nivel de risc (H / M / L)	Măsuri de atenuare
Lipsa punerii aplicării măsurilor eficiente de reformă împotriva corupției și a administrației publice și creșterea transparenței sectorului public	H	Dialog continuu cu Guvernul pentru aplicarea riguroasă a legislației și normelor anticorupție, pentru monitorizarea cazurilor de corupție și a consecințelor legale ale acestora, precum și pentru implementarea reformelor administrației publice
Întârzieri în aprobarea strategiilor, planurilor teritoriale sau a proiectelor de investiții de către autoritățile locale sau centrale.	M	Acțiunea va sprijini comunitățile și APL în planificarea, identificarea proiectului, formularea și mobilizarea resurselor, crearea consensului și asistarea la pregătirea tuturor etapelor legale necesare. Dialog continuu cu autoritățile centrale pentru a încuraja aprobarea la timp.
Întârzieri în implementarea programului din cauza alegerilor locale din 2019	M	Angajament clar din partea tuturor părților interesate implicate de la începutul implementării programului
Ipoteze		
1.Implicarea tuturor părților interesate în colaborare pentru implementarea acțiunii. 2.Instituțiile beneficiare pun la dispoziție personalul și resursele relevante pentru implementarea programului. 3.Programele/strategiile de dezvoltare locală sunt dezvoltate și/sau perfecționate și aplicate de autoritățile publice locale în parteneriat cu toate părțile interesate relevante.		

3. CONCLUZII, COMPLEMENTARITATE ȘI PROBLEME INTERSECTORIALE

3.1 Concluzii

Atrăgând experiență din programele de dezvoltare anterioare și în curs de dezvoltare, finanțate de UE și alți donatori, principalele lecții învățate sunt:

- Implicarea părților interesate (autoritățile locale, organizațiile societății civile, grupurile comunitare și CALM) în toate etapele proceselor de intervenție permite construirea proprietății și responsabilitatea pentru rezultatele proiectului și se asigură că asistența este bazată pe cerere.
- Inițiative concrete, tangibile, care oferă rezultate la începutul proiectului, pot asigura un impuls pozitiv, pârghie și mobilizarea comunităților pentru inițiative mai complexe ulterior.
- Este important să se dezvolte capacitățile partenerilor locali de a continua și de a reproduce inițiative similare dincolo de durata proiectului și fără asistență externă suplimentară. Cuplarea expertizei internaționale cu expertiza locală ar contribui la transferul de cunoștințe și la consolidarea capacității locale.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

- Investițiile în infrastructură ar trebui să fie însoțite de dezvoltarea capacității administrațiilor locale și operatorilor de servicii (atât instituționale, cât și individuale) de a gestiona și menține serviciile și de a internaliza practicile de guvernare participative.
- Acțiunea ar trebui să încurajeze legăturile logice între inițiativele locale și schimbările de politici la nivel național, atât pentru îmbunătățirea politicilor naționale, cât și pentru facilitarea implementării acestora.
- Infrastructura construită / renovată în scopul necesităților proiectelor trebuie să fie pusă în uz imediat ce lucrările sunt finalizate. Aceasta înseamnă că utilizarea viitoare a infrastructurii renovate trebuie să fie încorporată în faza de proiectare, astfel încât exploatarea să poată începe imediat.

3.2 Complementaritatea, sinergia și coordonarea finanțatorilor

Există mai multe intervenții finanțate de UE, axate pe dezvoltarea regională și rurală în Moldova, incluzând: în setări extinse; b) acțiuni în curs de desfășurare care sunt deja în curs de implementare, care pot fi utilizate ca bază pentru identificarea nevoilor suplimentare și pentru proiectarea acțiunilor de urmărire; și c) intervenții deja programate sau planificate, în cazul în care, această acțiune completează în mod evident acțiunile de suport planificate.

Acțiunea va promova în continuare cele mai bune practici și succesul programului european de vecinătate pentru agricultură și dezvoltare rurală (ENPARD), proiectul finanțat de UE „Energia Moldovei și Biomasa", Programul finanțat de UE „Sprijin pentru agricultură și dezvoltare rurală în UTA Găgăuzia și Taraclia"și programul finanțat de UE „Construcția infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și eficiența energetică în clădirile publice "(implementat de GIZ); acesta din urmă a dezvoltat o conductă de proiecte de investiții de aprovizionare cu apă și servicii aprobate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și de autoritățile publice locale.

Acțiunea va valorifica și va promova activitățile programelor regionale ale UE în vecinătatea estică, incluzând EU4Business, EU4 Energy, EU4Digitial, EU4Innovation, Inițiativa-pilot a Parteneriatului Estic pentru Dezvoltarea Municipală durabilă, inclusiv Pactul Primarilor și inițiativa Primarilor pentru Creșterea Economică; de asemenea, se va baza pe realizările „Proiectului de Modernizare a Serviciilor Publice Locale" finanțat de UE. Prin „Inițiativa Primarilor pentru Creștere Economică", se oferă suport pentru Edineț (regiunea de nord), Cimișlia (regiunii de sud) și Găgăuziei.

Acțiunea ar trebui considerată complementară altor acțiuni în curs de desfășurare susținute de UE în cadrul EU4business, cum ar fi East Invest, Suportul pentru Întreprinderi Mici (SÎM) și Programele de sprijin pentru afaceri pentru femei implementate de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). Acțiunea propusă va viza micro-întreprinderile rurale micro și de mici dimensiuni care nu fac obiectul acestor facilități, precum și integrarea specifică de gen și abilitarea economică a femeilor inițiative locale, precum Platforma Națională a Femeilor din Moldova (PNM).
Acțiunea va asigura consecvența cu eforturile de reformă ale administrației publice orizontale (PAR), așa cum este planificat în Strategia Națională de Reforma a Administrației Publice (PAR) 2016-2020.

Acțiunea va crea, de asemenea, sinergie și complementaritate cu celelalte acțiuni prevăzute în Programul anual de acțiune 2018 privind combaterea corupției, egalității de gen și combaterea violenței în familie și a guvernanței economice și cu inițiative finanțate prin programul de cooperare transfrontalieră 2014-2020. În plus, acțiunea va valorifica activitatea pilot desfășurată de Joint Research Center (JRC) pentru dezvoltarea unei strategii naționale de specializare inteligentă, care ar trebui să contribuie la identificarea zonelor principale pentru inovare în regiunile prioritare selectate.

În plus, suportul pentru dezvoltarea rurală și regională este oferit de Banca Mondială, BERD, GIZ și diverse agenții și structuri de operare ale rețelei Națiunilor Unite, pe lângă asistența bilaterală din partea statelor membre ale UE, precum Germania, Regatul Unit, România, Republica Slovacă, Suedia, Republica Cehă, Lituania și de la Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare (SDC) și Statele Unite ale Americii. Acțiunea va asigura consecvența și complementaritatea cu programul finanțat din Polonia pentru revitalizarea urbană, care este în prezent implementat în 14 orașe (dintre care regiunile prioritare). Acțiunea va consolida rezultatele proiectului „Migrație și dezvoltare locală", care face parte din

SERVICIUL

programul multianual 2015-2018 „Moldova - Valorificarea maximă a migrației" finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare.

Există, de asemenea, Fondul de Dezvoltare Regională, Fondul de subvenții pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Fondul pentru eficiență energetică, Fondul de mediu și Fondul de Investiții Sociale condus de structurile publice naționale. Prezenta Acțiune ar trebui considerată complementară la aceste fonduri.

Guvernul este în proces de restabilire a structurilor și proceselor de coordonare a asistenței finanțatorilor sub egida Ministerului Finanțelor. Au loc întâlniri intersectoriale periodice ale tuturor partenerilor de dezvoltare.

Delegația UE este implicată într-un dialog politic larg cu Guvernul, inclusiv prin Misiunea de Consiliere a Politicilor de nivel înalt. În prezent, există 15 Consilieri de nivel înalt UE în fiecare dintre sectoarele cheie: economie, forță de muncă, dezvoltare regională și agricultură și dezvoltare rurală.

3.3 Probleme intersectoriale

Abordarea în baza Drepturile Omului (ABDO) este o abordare de integrare a conținutului tratatelor internaționale privind drepturile omului în activitatea de dezvoltare. Concentrându-se pe patru principii cheie - Participarea, nediscriminarea, transparența și responsabilitatea - ABDO va promova transformarea socială prin abilitarea oamenilor de a-și exprima „opinia" pentru a influența procesele de schimbare.

Transparența și responsabilitatea sunt principii cheie ale unei abordări de dezvoltare bazate pe drepturile omului, care sunt, de asemenea, parte integrantă a strategiilor **anticorupție** de succes. Inițiativele planificate în cadrul Acțiunii vor consolida capacitățile cetățenilor de a identifica, de a raporta și de a atenua practicile corupte din cadrul APL-urilor și agențiilor responsabile de prestarea serviciilor publice și de aplicarea măsurilor anticorupție preventive, așa cum sunt prescrise în strategiile locale anticorupție.

Principiile **egalității de gen și împuternicirea femeilor** sunt importante în cadrul acestei Acțiuni, întrucât femeile din Moldova continuă să se confrunte cu dezavantaje atunci când vine vorba de piața muncii, salarii, discriminare bazată pe vârstă, implicare în viața publică/politică, care sunt agravate de stereotipurile de gen, care favorizează munca de îngrijire neplătită a femeilor. Implementarea acestui program va fi ghidată de principiile și obiectivele Planului de Acțiune al UE cu privire la egalitatea de gen. Rezultatele și livrabilele acțiunii vor fi dezagregate pe gen.

Mediul, catastrofele naturale și schimbările climatice influențează condițiile de viață și sănătatea oamenilor, precum și dezvoltarea economică. Moldova se confruntă cu poluarea ridicată a apei, degradarea resurselor naturale (inclusiv solul și pădurile) și pericolele. Ambele regiuni prioritare sunt vulnerabile în această privință și prin urmare, lucrările planificate în cadrul acestei acțiuni vor fi precaute la impactul asupra mediului și la expunerea la dezastre naturale, întrucât se află în zonele de cutremur.

Soluțiile inovatoare și moderne vor fi promovate, în guvernanța locală și în suportul dezvoltării economice. În guvernarea locală, este important să se adapteze în mod creativ practicile bune la condițiile locale, să producem proiecte urbane inovatoare și cu economii de costuri, implicând comunitățile în planificare, folosind aplicațiile adecvate „smart city[23]" și punând în aplicare soluții ecologice (cum ar fi celule solare, lămpi cu LED, tehnologii de economisire a energiei etc.) la probleme urbane etc.

[23] A smart city is an urban area that uses different types of electronic data collection sensors to supply information which is used to manage assets and resources efficiently. This includes data collected from citizens, devices, and assets.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

4. DESCRIEREA ACȚIUNII

4.1 Obiective/rezultate

Obiectivul general este consolidarea coeziunii economice, teritoriale și sociale din Republica Moldova, prin facilitarea creșterii socio-economice locale inclusive, durabile și integrate și îmbunătățirea nivelului de viață al cetățenilor din regiunile prioritare[24].

Obiectivele specifice (OS) ale acțiunii sunt:

1. Pentru a consolida transparența, responsabilitatea autorităților publice locale și participarea cetățenilor la procesele de guvernanță locală în regiunile prioritare,
2. Pentru a îmbunătăți accesul cetățenilor la servicii și utilități publice de calitate în regiunile prioritare,
3. Crearea de oportunități de angajare pentru bărbați și femei în regiunile prioritare și îmbunătățirea atractivității regiunilor pilot pentru investitori și antreprenori,
4. Promovarea unei specializări inteligente a economiei regiunilor prioritare prin dezvoltarea abordării de aglomerare și a lanțului valoric în sectoarele economice cheie.

Acțiunea își propune să obțină următoarele **rezultate** în regiunile prioritare:

Rezultat 1.1) Capacitatea instituțională crescută a APL-urilor pentru punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare socio-economică bazată pe mediu, compatibilă cu mediul, pentru creșterea și dezvoltarea locală integrate,
Rezultat 1.2) Implicarea părților interesate îmbunătățite și mai largi (de ex. OSC, sectorul privat) în planificarea și monitorizarea strategiei de dezvoltare socio-economică,
Rezultat 2) Creșterea calității și disponibilității serviciilor publice de furnizare, inclusiv în special a celor care vizează femei; și performanța sporită a utilităților publice locale,
Rezultat 3) Condițiile sunt mai favorabile pentru atragerea investițiilor, crearea de locuri de muncă și antreprenoriatul femeilor și bărbaților, inclusiv antreprenoriatul social,
Rezultatul 4) Dezvoltarea și funcționarea clusterelor în conformitate cu abordarea de specializare inteligentă.
O dimensiune transversală a tuturor rezultatelor enumerate mai sus va fi coeziune și legătură mai bună între orașul principal al fiecărei regiuni pilot și restul regiunii pilot, inclusiv în special zonele mai puțin favorizate.

Acest program este relevant pentru Planul 2030. Contribuie în primul rând la realizarea progresivă a Obiectivelor ODD:

- Obiectivul 8: Promovarea creșterii economice durabile și incluzive, ocuparea forței de muncă complete și productive și o muncă decentă pentru femei și bărbați, inclusiv pentru tineri, și promovarea antreprenoriatului orientat spre dezvoltare și se va încuraja formalizarea și creșterea numărului de întreprinderi micro, mici, mijlocii.
- Obiectivul 11: orașe și comunități durabile

De asemenea, promovează progresul către Obiective:

- Obiectivul 1: Promovarea abilitării economice a femeilor și asigurarea drepturilor economice ale femeilor vor sprijini eforturile de eradicare a sărăciei

[24]Oraș selectat și zonele rurale adiacente (regiunile prioritare Ungheni și Cahul, cu opțiunea alternativă - Soroca), pentru simplitate, denumite în continuare „regiuni prioritare".

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

- Obiectivul 5: Realizarea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor
- Obiectivul 6: Asigurarea disponibilității și gestionarea durabilă a apei și a canalizării pentru toți
- Obiectivul 7: Asigurarea accesului la energie accesibilă, fiabilă, durabilă și modernă pentru toți
- Obiectivul 9: Construirea unei infrastructuri rezistente, promovarea unei industrializări durabile și stimularea inovării și sporirea accesului la serviciile financiare, inclusiv creditul accesibil, și integrarea lor în lanțurile de valoare și piețele
- Obiectivul 13: Acțiune urgentă pentru combaterea schimbărilor climatice și a impactului acesteia.

4.2 Activități principale

În conformitate cu rezultatul 1 (1.1 și 1.2)

- Implementarea programelor de consolidare a capacității și coordonare pentru dezvoltarea capacităților autorităților locale în planificarea gestionării, implementării, monitorizării și evaluării strategiilor locale.
- Suport în dezvoltarea și modernizarea (în caz de necesitate) și implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică Locală (SDSEL) și a Planurilor de Dezvoltare Economică Locală (PDEL)[25], precum și a planurilor anticorupție, prin utilizarea celor mai bune practici ale UE, internaționale și locale. Un accent puternic va fi pus pe integrarea sexului.
- Implementarea programelor de consolidare a capacității și de coordonare pentru a dezvolta capacitățile organizațiilor societății civile, inclusiv organizațiile de femei, organizațiile fundamentale și antreprenorii sociali: pentru o implicare mai bună în planificarea locală și dezvoltarea condusă de comunitate și pentru monitorizarea proceselor de luare a deciziilor autorităților locale (de ex. anticorupție, gestionarea finanțelor publice, achiziții publice etc.).
- Acordarea de finanțare pentru inițiativele locale conduse de comunitate.
- Implementarea programelor de consolidare a capacităților și de îndrumare pentru consolidarea capacităților autorităților locale în prestarea serviciilor publice, inclusiv în special, a celor care vizează femeile (cum ar fi serviciile de îngrijire a copilului), precum și capacitățile facilităților specializate în gestionarea serviciilor și infrastructurilor.

În cadrul rezultatului 2

- Construirea și/sau modernizarea infrastructurii sociale, economice și tehnice care vizează revitalizarea urbană și rurală a regiunilor prioritare și legăturile centrului urban cu zonele rurale.
- Acordarea finanțării către persoane juridice pentru implementarea proiectelor:

o Proiecte de dezvoltare rurală de mică complexitate,

o Organizațiile comune ale OSC și APL, antreprenorii sociali și inițiativele organizațiilor fundamentale în prestarea serviciilor sociale de înaltă calitate, eficiente din punct de vedere al costurilor, orientate în special spre copii, tineri, persoanele în vârstă și persoanele defavorizate social.

În cadrul rezultatului 3

- Suport pentru consolidarea serviciilor de dezvoltare a afacerilor, a platformelor de cooperare în afaceri, marketing, export și promovare a mărcii,
- Granturi (de exemplu, cofinanțare: finanțări rambursabile) vor fi furnizate persoanelor juridice pentru implementarea proiectelor pentru:

[25] Actualizate prin inițiativa UE - Primarii pentru creștere economică

SERVICIUL MANAGEMENTUL

- suport antreprenorilor de gen feminin şi masculin, inclusiv celor implicaţi în antreprenoriat social pentru îmbunătăţirea cunoştinţelor şi abilităţilor antreprenoriale, de la branding şi marketing, abilităţi TIC, informaţii despre piaţă până la inovare şi management financiar,
- dezvoltarea activităţii economice legate de infrastructura socială, economică şi tehnică reabilitată. Se va acorda prioritate întreprinderilor locale ecologice şi/sau inovatoare, conduse de femei,
- iniţiative pilot în domeniul antreprenoriatului social pentru prestarea serviciilor sociale,
- proiecte arhitecturale şi proiecte de înfrumuseţare, oferind soluţii eco-inovatoare şi atractive pentru re-modelarea centrelor urbane,
- implementarea iniţiativelor comune cu diaspora pentru a răspunde nevoilor prioritare de către comunitate.

În cadrul rezultatului 4

- Suport pentru formarea şi funcţionarea legăturilor de afaceri, precum clustere şi/sau dezvoltarea lanţului valoric (mai exact, specializare inteligentă).

4.3 Logica intervenţiei

Pentru a forma sinergii între dezvoltarea regională şi cea rurală pentru a realiza o dezvoltare socio-economică durabilă din punct de vedere ecologic şi în vederea îmbunătăţirii calităţii vieţii în regiunile prioritare selectate, această acţiune va interveni în felul următor:

În primul rând, se va concentra pe dezvoltarea capacităţilor comunităţilor locale (adică autorităţi publice, OSC, întreprinderi etc.) pentru a implementa în mod corespunzător strategiile locale de dezvoltare socio-economică şi planurile de dezvoltare economică în mod participativ (inclusiv toate părţile interesate relevante), în conformitate cu o abordare incluzivă şi bazată pe dovezi, cu un accent puternic pe utilizarea inteligentă a resurselor locale şi o abordare integrată pentru sustenabilitate, precum şi o valoare adăugată sporită pentru cetăţeni şi operatori economici.

Al doilea flux de activităţi va implica promovarea dezvoltării economice prin acordarea de suport specific pentru dezvoltarea IMM-urilor şi antreprenoriatului social, identificarea şi dezvoltarea avantajelor economice ale regiunilor prioritare, încurajarea inovării, transferul de tehnologie şi activităţi cu valoare adăugată economică ridicată.

În al treilea rând, accentul va fi pus pe crearea şi modernizarea infrastructurii publice care, combinate cu punctele menţionate mai sus, vor creşte potenţialul global al acestei acţiuni de a obţine rezultate concrete şi durabile în vederea îmbunătăţirii nivelului de trai în zona vizată.

5. IMPLEMENTAREA

5.1 Acord de finanţare

Pentru a implementa această acţiune, se prevede încheierea unui acord de finanţare cu ţara parteneră.

5.2 Perioada indicativă de implementare

Perioada indicativă de implementare operaţională a acestei acţiuni, în timpul căreia activităţile descrise în secţiunea 4.2. vor fi derulate şi contractele şi acordurile corespunzătoare implementate, este de 72 de luni de la intrarea în vigoare a acordului de finanţare.

Prelungirile perioadei de punere în aplicare pot fi convenite de ordonatorul de credite al Comisiei responsabil prin modificarea acestei decizii şi a contractelor şi acordurilor relevante; astfel de modificări la prezenta decizie constituie modificări tehnice în temeiul Articolului 2 alineatul (3) litera (c) din Regulamentul (UE) nr. 236/2014.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

5.3 Modalități de implementare

Asistența prevăzută pentru Republica Moldova este considerată a respecta condițiile și procedurile stabilite prin măsurile restrictive adoptate în temeiul Articolului 215 TFUE26.

5.3.1. Achiziții (gestionare directă)

Subiect în termeni generici, dacă este posibil	Tip (lucrări, furnituri, servicii)	Numărul indicativ de contracte	Trimestrul indicativ de la lansarea procedurii
Evaluare, Audit	Servicii	2	Trimestrul 4, 2025

5.3.2. Management indirect cu o organizație internațională (UNDP)

Această acțiune poate fi pusă în aplicare în management indirect cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Această implementare presupune furnizarea de activități de consolidare a capacității și de coaching către autoritățile publice locale, OSC, antreprenori, grupuri comunitare, proiectarea și implementarea investițiilor dure în infrastructura regiunii focale locale, infrastructura rurală socio-economică la scară mică, precum și suport pentru regenerarea economică și punerea în aplicare a inițiativelor OSC și a tuturor activităților vor face obiectul unui acord de delegare care va implica co-delegație. PNUD va fi responsabil pentru implementarea tuturor activităților descrise în secțiunea 4.2.

Activitățile specifice de implementare prevăzute la punctul 4.2 din această acțiune care vizează tineri, copii, cultură și sport vor fi co-delegate la UNICEF Moldova (Agenția ONU specializată în acest domeniu).

Implemenrtarea prin intermediul PNUD este justificată, întrucât acțiunea propusă: 1) va folosi acordurile de cooperare și de implementare de succes cu PNUD, care vor asigura implementarea în timp util și calitativă a acțiunii în beneficiile regiunilor focale; 2) în ultimii ani, PNUD a dezvoltat în Moldova competențe vaste și a lucrat în aproape 2/3 din toate comunitățile rurale din țară; 3) PNUD are competențe recunoscute în domeniile guvernanței locale, dezvoltării conduse de comunitate și dezvoltării rurale.
Entitatea încredințată va îndeplini următoarele sarcini de execuție a bugetului: derularea achizițiilor publice, procedurile de atribuire a subvențiilor; încheierea și gestionarea contractelor rezultate, inclusiv efectuarea plăților aferente, monitorizarea și evaluarea.

5.4 Domeniul de eligibilitate geografică pentru achiziții și subvenții

Se aplică eligibilitatea geografică în ceea ce privește locul de stabilire pentru a participa la procedurile de achiziție și de atribuire a finanțărilor și în ceea ce privește originea bunurilor achiziționate, astfel cum este stabilit în actul de bază și stabilit în documentele contractuale relevante.

Coordonatorul de credite responsabil al Comisiei poate extinde eligibilitatea geografică în conformitate cu Articolul 9 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 236/2014 în baza urgenței sau a indisponibilității produselor și serviciilor pe piețele țărilor în cauză, sau în alte cazuri justificate în mod corespunzător, în care normele de eligibilitate ar face îndeplinirea acestei acțiuni imposibilă sau extrem de dificilă.

[26] https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-sanctions_en

SERVICIUL MANAGEMENTUL

5.5 Buget indicativ

	Contribuția UE (suma în EURO)	Contribuție terță orientativă, în valuta identificată
Obiective / Rezultate 1,2,3,4 < Abilitarea economică incluzivă a regiunilor prioritare din Republica Moldova> compusă din	**23,000,000**	500,000
5.3.2. – Gestionarea indirectă prin PNUD	22,800,000	
5.8 - Evaluare, 5.9 - Audit	200,000	
Total	23,000,000	**500,000**

5.6 Structura organizațională și responsabilități

În scopul Acțiunii, va urma o abordare cu mai multe părți interesate pentru a asigura participarea generală și consens.

Principalii parteneri pentru această acțiune vor fi părțile interesate locale, inclusiv reprezentanții autorităților publice locale, organizațiile societății civile și sectorul privat, agențiile de dezvoltare regională, ODIMM Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Cancelariei de Stat, Ministerului Finanțelor și Ministerul Economiei și Infrastructurii.

La nivel național va fi creat un Comitet de Conducere pentru acțiune. Acesta va revizui și va oferi consultanță cu privire la implementarea sa generală. Comitetul de conducere se reunește cel puțin o dată pe an sau mai des, dacă este necesar. Delegația Uniunii Europene în Moldova va co-prezida Comitetul de conducere al proiectului împreună cu ministrul MADRM. Comitetul de conducere va include principalele părți descrise mai sus, Delegația Uniunii Europene în Moldova, partenerul de implementare, CALM și Agențiile de Dezvoltare Regională din zonele prioritare localizate. Alți reprezentanți UE sau din cadrul proiectelor finanțate de donatori vor fi invitați în calitate de observatori. PNUD va juca rolul de secretar al Comitetului național de coordonare.

Se vor forma Comitete Locale de Conducere în fiecare dintre regiunile prioritare. Comitetul de Conducere examinează și coordonează desfășurarea acțiunii și supraveghează implementarea sa generală la nivelul regiunii prioritare. Delegația Uniunii Europene în Moldova va co-prezida Comitetele de Conducere locale respective împreună cu primarii din Ungheni și Cahul. Comitetele de conducere locale vor include Delegația Uniunii Europene în Moldova, partenerul de implementare, autoritățile publice locale din regiunile prioritare, împreună cu reprezentanți ai societății civile, ai comunității de afaceri, ai altor părți interesate relevante (de exemplu, instituții academice) și Agențiile de Dezvoltare Regională în a căror regiuni sunt localizate regiunile prioritare. Comitetele locale de conducere vor fi responsabile de coordonarea și monitorizarea îndeplinirii acțiunii în regiunile lor prioritare respective. Comitetele de conducere se vor întruni la fiecare trei luni. PNUD va juca rolul de secretariat al comitetelor locale de conducere.

Ministerele din domeniu, care acționează ca parteneri în procesul de implementare a acțiunii, și instituțiile lor descentralizate la nivel local, precum și ADR-urile vor fi responsabile pentru furnizarea de informații și date, în scopul evaluării progresului implementării acțiunii la nivel local. ADR și autoritățile publice locale vor fi principalele organisme responsabile, implicate cu partenerul de implementare, în monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor de dezvoltare locală. Autoritățile publice locale din regiunile prioritare (APL) vor oferi delegației UE, partenerului de implementare și ADR informațiile necesare cu privire la progresele realizate în implementarea proiectelor locale în cauză.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

5.7 Monitorizarea și raportarea performanței

Monitorizarea tehnică și financiară zilnică de implementare a acestei acțiuni va fi un proces continuu și face parte din responsabilitățile partenerului de implementare. În acest scop, partenerul de punere în aplicare stabilește un sistem intern, tehnic și financiar de monitorizare permanentă a acțiunii și elaborează rapoarte periodice de progres (nu mai puțin decât anual) și rapoarte finale. Fiecare raport reflectă informații exacte despre implementarea acțiunii, dificultățile întâmpinate, modificările introduse, precum și gradul de obținere a rezultatelor sale (rezultate și rezultate directe) măsurate de indicatorii corespunzători, folosind ca referință, matricea cadrului (pentru modalitatea proiectului). Raportul este întocmit astfel încât să permită monitorizarea mijloacelor preconizate și aplicate, și a detaliilor bugetare pentru acțiune. Raportul final, narativ și financiar, va acoperi întreaga perioadă a implementării acțiunii.
Comisia poate efectua vizite suplimentare de monitorizare a proiectului, atât prin personalul propriu, cât și prin consultanți independenți, recrutați direct de Comisie pentru analize independente de monitorizare (sau recrutați de agentul responsabil contractat de Comisie pentru punerea în aplicare a acestor revizuiri).

5.8 Evaluare

Având în vedere importanța acțiunii, se va efectua o evaluare ex-post pentru această acțiune prin consultanți independenți contractați de Comisie.

Comisia informează partenerul de implementare cu cel puțin 3 luni înainte de datele prevăzute pentru misiunile de evaluare. Partenerul de implementare colaborează eficient și eficient cu experții în evaluare și, printre altele, le oferă toate informațiile și documentațiile necesare, precum și accesul la spațiile și activitățile proiectului.

Rapoartele de evaluare sunt împărtășite țării partenere și altor părți interesate cheie. Partenerul de implementare și Comisia analizează concluziile și recomandările evaluărilor și, dacă este cazul, în acord cu țara parteneră, decid în comun cu privire la acțiunile de urmărire care trebuie luate și orice ajustări necesare, inclusiv, dacă este indicat, reorientarea a proiectului.

În mod indicativ, un contract pentru servicii de evaluare se încheie în baza unui contract-cadru din Q4 2025.

5.9 Audit

Fără a aduce atingere obligațiilor aplicabile contractelor încheiate pentru punerea în aplicare a acestei acțiuni, Comisia poate, pe baza unei evaluări a riscurilor, să contracteze audituri independente sau atribuții de verificare a cheltuielilor pentru unul sau mai multe contracte sau acorduri.

În mod indicativ, un contract pentru servicii de audit se încheie în baza unui contract-cadru după încheierea activităților acțiunilor relevante, indicativ Q4 2025.

5.10 Comunicare și vizibilitate

Comunicarea și vizibilitatea UE reprezintă o obligație legală pentru toate acțiunile externe finanțate de UE.
Această acțiune conține măsuri de comunicare și vizibilitate, care se bazează pe un plan specific de comunicare și vizibilitate al acțiunii, care trebuie elaborat la începutul punerii în aplicare.
Cerințele de comunicare și vizibilitate pentru acțiunea externă a Uniunii Europene (2018)[27] și orice versiuni actualizate vor fi utilizate pentru a stabili Planul de comunicare și vizibilitate a acțiunii și obligațiile contractuale corespunzătoare.

Referitor la obligațiile legale privind comunicarea și vizibilitatea, măsurile sunt puse în aplicare de către Comisie, țara parteneră, contractori, beneficiari de finanțare și/sau entități încredințate. Obligațiile contractuale corespunzătoare sunt incluse, respectiv, în acordul de finanțare, contractele de achiziții și finanțare, și acordurile de delegare.

Acțiunile de vizibilitate și comunicare trebuie să demonstreze modul în care intervenția contribuie la obiectivele programului convenite. Acțiunile vizează consolidarea sensibilizării generale a publicului cu privire la intervențiile finanțate de UE și obiectivele urmărite. Acțiunile vizează evidențierea către

SERVICIUL MANAGEMENTUL

publicul țintă relevant a valorii adăugate și a impactului intervențiilor UE. Acțiunile de vizibilitate ar trebui, de asemenea, să promoveze transparența și responsabilitatea în utilizarea fondurilor.
Măsurile de comunicare și vizibilitate pentru activitățile proiectului din prezentul document de acțiune vor fi consolidate, coordonate și implementate prin Planul de acțiune pentru comunicare strategică și suport media, care face parte din Programul anual de acțiune 2017 pentru Republica Moldova.

În ceea ce privește Vecinătatea de Est, toate acțiunile sprijinite de UE vor avea drept scop creșterea nivelului de conștientizare a publicului țintă cu privire la conexiunile, rezultatul și beneficiile practice finale pentru cetățenii asistenței UE oferite în cadrul acestei acțiuni. Acțiunile de vizibilitate ar trebui, de asemenea, să promoveze transparența și responsabilitatea în utilizarea fondurilor.

Vor fi luate toate măsurile necesare pentru a face publice faptul că acțiunea a primit finanțare din partea UE, în conformitate cu Manualul de comunicare și vizibilitate pentru acțiunile externe ale UE. Îndrumările suplimentare privind vizibilitatea elaborate de Comisie (politica europeană de vecinătate și negocierile de extindere) vor fi respectate cu strictețe.

După dependență de caz, se aplică dispozițiile Acordului de Cadru Financiar și Administrativ încheiat între Uniunea Europeană și organizațiile internaționale selectate.

Este responsabilitatea organizației de punere în aplicare să păstreze delegațiile UE și, dacă este cazul, Direcția generală pentru negocieri de vecinătate și extindere, complet informată despre planificarea și punerea în aplicare a etapelor corespunzătoare de activități specifice de vizibilitate și comunicare.

Organizația de implementare raportează vizibilitățile și acțiunile sale de comunicare, precum și rezultatele acțiunii generale comisiilor de monitorizare relevante.

Această acțiune va fi comunicată extern ca parte a unui context mai larg de susținere a UE către țară și, acolo unde este relevant, pentru regiunea Parteneriatului estic, pentru a spori eficacitatea activităților de comunicare și pentru a reduce fragmentarea în zona comunicării UE.

6. CONDIȚII PRELIMINARE

Înainte de semnarea Acordului de finanțare trebuie îndeplinită următoarea condiție preliminară:

- Partenerii locali din regiunile prioritare trebuie să se implice în mod public pentru colaborarea cu UE și pentru a respecta buna guvernare, statul de drept și standardele democratice și practicile bune.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

ANEXA - MATRICEA CADRULUI LOGIC INDICATIV (PENTRU MODALITATEA DE IMPLEMENTARE A PROIECTULUI)

Activitățile, rezultatele așteptate și toți indicatorii, țintele și orientările de bază incluse în matricea cadrului logistic sunt indicative și pot fi actualizate în timpul implementării acțiunii, fără a fi necesară modificarea deciziei de finanțare. Atunci când nu este posibil să se determine rezultatele unei acțiuni în faza de formulare, rezultatele intermediare ar trebui să fie prezentate și rezultatele definite la începutul programului general și a componentelor sale. Matricea indicativă a cadrului logic va evolua pe parcursul duratei de desfășurare a acțiunii: vor fi adăugate rînduri noi pentru includerea activităților, precum și noi coloane pentru ținte intermediare (repere) pentru indicatorii de ieșire și rezultate, ori de câte ori este relevant, pentru monitorizare și raportare. Se va reține, de asemenea, că indicatorii ar trebui să fie dezagregați în funcție de gen, de cite ori va fi relevant.

	Grup de rezultate	Indicatori	Linii de referință (incl. anul de referință)	Obiective (incl. anul de referință)	Surse și mijloace de verificare	Ipoteze
Impactul general:	Consolidarea coeziunii economice, teritoriale și sociale în Republica Moldova, prin facilitarea creșterii socio-economice locale inclusive, durabile și integrate și îmbunătățirea nivelului de viață al cetățenilor din regiunile prioritare	Nivelul PIB-ului regional (media pentru ambele regiuni prioritare)	17% (2017)	19% (2023)	- Biroul Național de Statistică	
Rezultate: Obiective specifice:	Obiectiv specific (SO) 1 Consolidarea transparenței, responsabilității și participării cetățenilor la procesele de guvernanță locală în regiunile prioritare.	Gradul de implicare a OSC în planificarea locală, procesul de guvernare și în prestarea serviciilor publice	Linie de referință care trebuie stabilită la începutul proiectului printr-o analiză a implementatorului de proiect	Îmbunătățirea numărului de OSC implicate și a calității	- Proces-verbal al ședințelor consiliului local - Proces-verbal al întâlnirilor / seminarelor / atelierelor comune ale OSC / APL - Rapoarte de progres ale proiectelor implementate în comun	
	Obiectiv specific (SO) 2:	Nivelul de satisfacție	0 (2018)	Cel puțin 70% sunt	- Sondaj de satisfacție	

	Îmbunătățirea accesului cetățenilor la servicii și utilități publice de calitate în regiunile prioritare,	al oamenilor cu serviciile / utilitățile îmbunătățite sau noi, dezagregat în funcție de tipul serviciilor. Rata de conectare a populației (%) la servicii îmbunătățite, dezagregată în funcție de tipul de servicii din regiunile focale țintă.	 20% 2018	mulțumiți de serviciile îmbunătățite (35% bărbați și 35% femei) 35% (2023)	-Raportul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului - Rapoarte cu privire la aprovizionarea cu apă, deșeuri solide și tratare a apelor uzate - Rapoarte MADRM - Rapoarte ale autorităților locale	
	Obiectiv specific (SO) 3: Crearea de oportunităților de angajare pentru bărbați și femei în regiunile prioritare și îmbunătățirea atractivității regiunilor prioritare pentru investitori și antreprenori,	Numărul de persoane care beneficiază de oportunități inovatoare de dezvoltare socio-economică în regiunile prioritare Nivelurile de ocupare a rezidenților în regiunile focale țintă, dezagregate în funcție de gen Numărul de locuri de muncă create, dezagregat în funcție de gen Numărul de IMM-uri create	0 (2018) 32,5 % (2016) Numărul de locuri de muncă create - 1, 146 (2015) (0) 2018	200,000 persoane (2023) 34 % (2023) Numărul de locuri de muncă create cu o creștere de 20% (2023) Sunt create cel puțin 500 de locuri de muncă (din care 30%	- Biroul Național de Statistică - Rapoarte ale autorităților publice locale - Rapoarte de progres Biroul Național de Statistică - Ministerul Economiei raportează implementarea strategiei pentru IMM-uri - Rapoarte ODIMM privind implementarea planului de acțiune - Datele Eurostat/ Biroul Național de	

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

				ocupate de femei) (2023)	Statistică	
	Obiectiv specific (SO) 4: Promovarea specializării inteligente a economiei regiunilor prioritare prin dezvoltarea abordării de grupare în sectoarele economice cheie.	Număr de clustere din fiecare regiune pilot Număr de companii conectate la	2018: 0 N-A N-A	2023: 3 pe regiune pilot Creștere	- Rapoarte de progres, misiunea TAIEX Rapoarte de progress	
		Performanța unui cluster și de profilare pe platforma europeană de colaborare în cluster		Performanță crescută a clusterului	Evaluare calitativă realizată de implementatorul proiectului sau de TAIEX	

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

	Rezultat 1.1) Consolidarea capacității instituționale a APLe pentru implementarea strategiei de dezvoltare socio-economică compatibilă cu mediul, condusă local pentru creșterea și dezvoltarea locală integrate. Rezultat 1.1) Implicarea părților interesate îmbunătățite și mai largi (de exemplu, OSC, sectorul privat) în planificarea și monitorizarea strategiei de dezvoltare socio-economică,	Nici unul dintre OSC implicate în acțiuni comune cu APL din regiunile țintă Nici unul dintre OSC nu a propus sugestii (propuneri) pentru planurile și bugetele locale adoptate de autoritățile locale din cele două regiuni pilot Nr. de inițiative de antreprenoriat social Număr de proiecte prioritare de dezvoltare locală au implementat % din personalul de la autoritățile publice locale instruit	3 OSC implicate în acțiuni comune cu APL (2018) 0 (2018) (0) 2018 0 (2018) 40% din personalul autorităților publice locale este instruit (2018)	10 OSC implicate în acțiuni comune cu APL (2023) 10 sugestii (propuneri) pentru planurile și bugetele locale adoptate de APL 5 inițiative de antreprenoriat social (2023) 10 proiecte prioritare de dezvoltare locală implementate (2023) 80% din personalul autorităților publice locale este instruit (2023)	- Proces-verbal al ședințelor de consiliu local - Rapoarte OSC - Rapoarte ODIMM - Rapoarte de progres - Rapoarte Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului - Rapoarte anuale ale autorităților locale - Rapoartele de resurse umane ale APL	Autoritățile publice locale (APL) dezvoltă și mențin o cooperare constructivă și transparentă cu părțile interesate cheie, organizațiile societății civile, actorii privați și asociațiile de afaceri existente
	Rezultat 2) Îmbunătățirea calității și disponibilității prestării serviciilor publice și a performanțelor utilităților publice locale,	Număr de persoane care beneficiază de servicii publice locale îmbunătățite și infrastructură renovată Numărul de cooperare inter-municipală stabilită pentru gestionarea serviciului	(0) 2018	Cel puțin 200,000 de persoane care beneficiază de servicii publice îmbunătățite și infrastructură renovată (2023)	- Rapoarte privind implementarea strategiei naționale de dezvoltare regională - Date OMS / UNICEF /Eurostat/Biroul Național de Statistică	

		public				
	Rezultat 3) Condiții mai favorabile pentru atragerea investițiilor și pentru antreprenoriatul dintre femei și bărbați, inclusiv antreprenoriat social; Crearea de locuri de muncă este stimulată, în special în zonele mai puțin favorizate.	Numărul de servicii de dezvoltare a afacerilor dezvoltate Numărul și calitatea activităților de promovare a mărcii sprijinite Numărul de afaceri sprijinite, inclusiv femeile Numărul antreprenorilor sociali susținuți, inclusiv femeile	N.A	Creștere / îmbunătățire	- Rapoarte de progres privind implementarea - Datele Biroului Național de Statistică	
	Rezultatul 4) Dezvoltarea și funcționarea clusterelor în conformitate cu abordarea inteligentă specializată.	Număr de ateliere de dezvoltare a clusterului Numărul de clustere acceptate în fiecare regiune prioritară Clusterele au fost înregistrate și profilate pe Platforma europeană de colaborare în cluster	N.A 0	3 pe regiune prioritară	- Rapoarte de progres privind implementarea proiectului	

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Partea întâi:Dispoziții aplicabile activităților pentru care partenerul este autoritatea contractantă

Articolul 1 — Principii generale

1.1 Scopul este de a defini partea întâi sarcinilor încredințate țării partenere în cadrul gestiunii indirecte, astfel cum este descrisă în anexa I (dispozițiile tehnice și administrative) precum și drepturile și obligațiile partenerului și a Comisiei în îndeplinirea acestor sarcini.

Partea întâi se aplică pentru sarcinile legate de contribuția UE separat sau în combinație cu fondurile de partener sau de un terț, în cazul în care aceste fonduri sunt executate în cofinanțări mixte, de ex. în cazul în care acestea sunt puse în comun.

Aceste sarcini cuprind punerea în aplicare de către partener în calitate de autoritate contractantă a procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice și a contractelor de grant și acorduri de contribuție, precum și atribuirea, semnarea și punerea în aplicare a contractelor de achiziții, contracte de grant și acorduri de contribuție. În sensul părții I din prezentul acord de finanțare, orice trimitere la contractele de grant includ, de asemenea, acordului de contribuție și fiecare referire la beneficiarii de granturi include, de asemenea, organizații care au semnat acorduri de contribuție.

Desemnarea entităților aparținând partenerului de guvern sau de structura administrativă și identificate în anexa I (dispozițiile tehnice și administrative) care să efectueze anumite sarcini, nu se încadrează în categoria de subdelegare. Astfel de entități trebuie să respecte drepturile și obligațiile prevăzute în partea întâi pentru partener ca autorități contractante, în timp ce partenerul rămâne pe deplin responsabil de îndeplinirea obligațiilor specificate în prezentul acord de finanțare. Trimiterile la acordul de finanțare la partener ar trebui să includă entitățile respective.

În calitate de autoritate contractantă, partenerul acționează sub delegare parțială, cu excepția cazului în care acesta acționează în avans o componentă a unui deviz de program sau în cadrul unui fond comun gestionat de partener:

- În conformitate cu delegarea parțială, partenerul acționează în calitate de autoritate contractantă pentru contractele de achiziții publice, contracte de grant, prin care Comisia controlează ex ante toate procedurile de atribuire și execută toate plățile aferente la contractanții și beneficiarii de granturi;

- În cadrul componentei de avans a unui deviz de program, partenerul acționează în calitate de autoritate contractantă pentru contractele de achiziții și de acordare a granturilor, care ar putea, până la pragurile stabilite, să organizeze proceduri de achiziții publice și de atribuire a subvențiilor fără sau cu puțin control ex ante al Comisiei și pentru a efectua plățile la contractanții și beneficiarii de granturi, precum și în contextul îndeplinirii directe a forței de muncă.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

- În cadrul unui fond comun gestionat de partener, acesta acționează în calitate de autoritate contractantă pentru contractele de achiziții publice și contractele de grant, prin urmare Comisia nu supune controlului ex ante oricare proceduri de atribuire și partenerul execută toate plățile relevante necesare contractanților și beneficiarilor de subvenții.

În cazul în care partenerul este un stat ACP și acțiune este finanțat prin FED în conformitate cu articolul 1.1 din Condițiile Speciale, misiunile încredințate sunt cele prevăzute la literele (c) — (k) de la articolul 35 alineatul (1) al șaselea paragraf și de la articolul 35 alineatul (2) din anexa IV la Acordul de parteneriat ACP-CE.

În cazul în care partenerul este un TTPM (Țări și Teritorii de peste Mări) și acțiune este finanțată prin FED în conformitate cu articolul 1.1 din Condițiile Speciale, punerea în aplicare a sarcinilor încredințate trebuie să respecte, de asemenea, condițiile prevăzute la articolul 86 alineatul (3) din Decizia 2013/755/UE a Consiliului din 25 noiembrie 2013 privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări la Uniunea Europeană („Decizia de asociere peste mări").

1.2 Partenerul trebuie să păstreze responsabilitatea îndeplinirii obligațiilor stipulate în prezentul acord de finanțare, chiar dacă acesta desemnează alte entități identificate în anexa I (dispozițiile tehnice și administrative) pentru a efectua anumite sarcini. În special, Comisia își rezervă dreptul de a suspenda plățile și să suspende și/sau să rezilieze prezentul acord de finanțare pe baza acestor acte, omisiuni și/sau situații de orice entitate desemnată.

1.3 Partenerul instituie și asigură funcționarea unui sistem de control intern eficace și eficient. Partenerul trebuie să respecte principiile bunei gestiuni financiare, transparenței, nediscriminării și vizibilitatea Uniunii Europene în punerea în aplicare a acțiunilor și evitarea conflictelor de interese.

Există un conflict de interese atunci când exercitarea imparțială și obiectivă a funcțiilor de orice persoană responsabilă este compromisă din motive care implică familia, viața sentimentală, afinitățile politice sau naționale, interesul economic sau orice alt interes personal direct sau indirect.

Sistemul de control intern este un proces menit să ofere o asigurare rezonabilă că operațiunile sunt eficace, eficiente și economice, că raportarea este de încredere, că activele și informațiile sunt protejate, că fraudele și neregulile sunt prevenite, detectate și corectate și că riscurile legate de legalitatea și regularitatea operațiunilor financiare sunt gestionate în mod adecvat, ținând seama de caracterul multianual al activităților, precum și natura plăților în cauză.

În special, în cazul în care partenerul efectuează plăți în avans o componentă a unui deviz de program sau în cadrul unui fond comun gestionat de partener, funcțiile de autorizator și de contabil sunt separate și incompatibile între ele și partenerul utilizează un sistem contabil care oferă date exacte, complete, fiabile și informații în timp util.

1.4 În afara cazurilor în care partenerul aplică propriile sale (inclusiv în cazul unui partener gestionat Fondul comun, cele convenite de regrupare donatorii fondului) proceduri și documente standard pentru atribuirea unor contracte de achiziții și contracte de grant, partenerul trebuie să desfășoare procedurile de atribuire și de a încheia contractele și acordurile care rezultă din acestea în limba prezentului acord de finanțare.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

1.5 Partenerul trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a asigura vizibilitatea finanțării din partea UE pentru activitățile care îi sunt încredințate sau pentru alte activități desfășurate în cadrul acestei acțiuni. Aceste măsuri trebuie să fie definite în anexa I (dispozițiile tehnice și administrative) sau trebuie să fie convenite ulterior între partener și Comisie.
Aceste acțiuni de comunicare și de informări trebuie să respecte cerințele privind comunicarea și vizibilitatea pentru acțiunile externe ale UE, elaborat și publicat de către Comisie, în vigoare în momentul adoptării respectivelor măsuri.

1.6 În conformitate cu delegarea parțială și în avans o componentă a unui deviz de program, partenerul păstrează toate documentele justificative, financiare și contractuale corespunzătoare începând cu data intrării în vigoare a prezentului acord de finanțare sau de la o dată anterioară, care este prevăzută ca dată de începere a perioadei de eligibilitate a costurilor de la articolul 6 din Condițiile Speciale, timp de cinci ani de la sfârșitul perioadei de execuție, în special, următoarele:

Procedurile de achiziții publice:

a. Dovada notificării cu previziunile pentru publicarea anunțului de licitație și orice rectificări
b. Numirea comisiei de preselecție
c. Listă restrânsă (inclusiv anexele) și aplicații
d. Dovada publicării listei scurte de preaviz
e. Scrisorile adresate candidaților non-shortlisted
f. Invitație de participare la procedura de ofertare sau echivalent
g. Dosarul de licitație, inclusiv anexele, clarificări, procese-verbale ale reuniunilor, dovada publicării
h. Numire a comisiei de evaluare
i. Raportul de deschidere a ofertelor, inclusiv anexele
j. Raportul de evaluare/negociere, inclusiv anexele și ofertele primite[1]
k. Scrisoare de notificare
l. Documente justificative
m. O scrisoare de motivație pentru depunerea contractului
n. Scrisori către candidații neselecționați
o. Atribuirea/anularea anunțului, inclusiv dovada publicării
p. Modificările contractelor semnate, acte adiționale și corespondența relevantă, cereri de

Propuneri și atribuirea directă de granturi:

a. Numire a comisiei de evaluare

[1] Eliminarea respinse, după cinci ani de la încheierea procedurii de achiziție

SERVICIUL MANAGEMENTUL

b. Raportul de deschidere și administrative, inclusiv anexele și cererilor primite[2]
c. Scrisorile adresate candidaților câștigători și necâștigători, după evaluarea notei explicative
d. Evaluarea notei explicative raport
e. Raport de evaluare a aplicării integrale sau raport de negociere cu anexele relevante
f. Verificarea eligibilității și a documentelor justificative
g. Scrisorile adresate candidaților câștigători și necâștigători, aprobă lista de rezervă în urma aplicării depline de evaluare
h. O scrisoare de motivație pentru depunerea propunerilor de contract
i. Atribuirea/anularea anunțului cu dovada publicării
j. Contractele semnate, amendamente, motocicliștilor și corespondența relevantă.

1.7 Partenerul trebuie să asigure o protecție corespunzătoare a datelor cu caracter personal. Datele cu caracter personal înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă.
Datele cu caracter personal sunt:

- prelucrate în mod legal, echitabil și transparent față de persoana vizată;
- colectate în scopuri determinate, explicite și legitime și să nu fie prelucrate mai departe într-un mod incompatibil cu aceste scopuri.
- adecvate, relevante și limitate la ceea ce este necesar în raport cu scopurile în care sunt prelucrate;
- exacte, și dacă este necesar, actualizate;
- prelucrate într-un mod care asigură securitatea adecvată a datelor cu caracter personal și
- păstrate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate o perioadă nu mai lungă decât este necesar în vederea atingerii scopurilor pentru care sunt prelucrate datele cu caracter personal. Datele cu caracter personal incluse în documentele care trebuie păstrate de partener în conformitate cu articolul 16.1 trebuie să fie șterse după ce termenul-limită stabilit la articolul 16.1 a expirat.

Pentru orice operație care implică prelucrarea datelor cu caracter personal, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, recuperarea, consultarea, utilizarea, divulgarea, ștergerea sau distrugerea, se bazează pe normele și procedurile interne ale partenerului și se realizează numai în măsura în care este necesar pentru punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare.

În special, partenerul trebuie să ia măsuri de securitate tehnice și organizatorice adecvate privind riscurile inerente în astfel de operațiuni și natura informațiilor referitoare la persoana fizică în cauză, pentru:

a) A împiedica orice persoană neautorizată să aibă acces la sistemele computerizate care efectuează acest tip de operațiuni, și în special orice citire, copiere, modificare sau eliminare a suporturilor de stocare;introducerea neautorizată de date, precum și orice divulgare, modificare sau ștergere neautorizată a informațiilor stocate;

b) A garanta faptul că utilizatorii autorizați ai unui sistem informatic care efectuează aceste operațiuni pot avea acces numai la informațiile la care se referă dreptul lor de acces;

[2] Eliminarea cereri respinse de trei ani după închiderea procedurii de acordare a grantului.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

c) A concepe propria structură organizațională astfel încât să îndeplinească cerințele de mai sus.

Articolul 2 — Termenul limită pentru semnarea contractelor și acordurilor de către partener

2.1 Contractele de achiziții publice și de contracte de grant sunt semnate în timpul perioadei de punere în aplicare operațională a prezentului acord de finanțare.

Atunci când pun în aplicare o acțiune cu donatori multipli, contracte de achiziții și de acordare a granturilor, contractele se încheie în termenele limită de contractare prevăzute în Condițiile Speciale sau prevăzute pentru componenta de avans de deviz de program.

În cazul în care acțiunea nu este o acțiune cu donatori multipli, contracte de achiziții și de acordare a granturilor se încheie în termen de cel mult trei ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord de finanțare.

Contractele suplimentare de achiziții publice și contractele de grant care rezultă dintr-o modificare a prezentului acord de finanțare care sporește contribuția UE se semnează cel târziu în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a acestei modificări la prezentul acord de finanțare, sau pentru o acțiune cu donatori multipli în cadrul stabilit de termenul-limită de contractare pentru contribuția suplimentară a UE.

Termenul limită a celor trei ani pentru acțiunile cu non-mulți-donatori nu poate fi prelungit decât atunci când acțiunea este finanțat prin FED. În astfel de cazuri, prelungirea este prevăzut la articolul 6 din Condițiile Speciale.

2.2 Cu toate acestea, următoarele tranzacții pot fi semnate, în orice moment în timpul perioadei de punere în aplicare operațională:

a. modificări la contractele de achiziții și contractele de grant deja semnate;

b. contracte de achiziții individuale care urmează a fi încheiate după rezilierea anticipată a contractelor existente în domeniul achizițiilor publice;

c. contractele referitoare la audit și evaluare, care pot fi semnate, de asemenea, în timpul perioadei de interdicție;

d. costurile de funcționare menționate la articolul 5.1;

2.3 După expirarea termenelor menționate la articolul 2.1, echilibrul financiar pentru activități conexe încredințate partenerului pentru care contractele nu au fost semnate în mod corespunzător trebuie să fie deblocate de către Comisie.

2.4 O astfel de deblocare nu se aplică fondurilor înscrise în buget pentru audit și evaluările menționate la articolul 2.2.c) sau a costurilor de funcționare menționate la articolul 2 punctul 2 litera (d)].

De asemenea, nu se aplică nicio deblocare pentru echilibrul financiar al rezervei pentru cheltuieli neprevăzute sau la fondurile disponibile din nou după rezilierea anticipată a contractelor menționate la articolul 2 punctul 2 litera (b)), care poate fi utilizat pentru a finanța contracte menționate la articolul 2.2.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Articolul 3 — Excludere și sancțiunea administrativă

3.1 Criterii de excludere

3.1.1 Atunci când se aplică procedurile și documentele tip stabilite și publicate de Comisie în vederea atribuirii contractelor de achiziții publice și de acordare de granturi, partenerul trebuie, în consecință, să garanteze că niciun cetățean european nu este finanțat în contractul de achiziții publice sau de finanțare nerambursabilă este atribuită unui operator economic sau solicitantul grantului în cazul în care operatorul economic sau solicitantul grantului, în mod direct, sau persoanele care au putere de reprezentare, decizie sau control asupra acestuia, se află în una din situațiile de excludere prevăzute în procedurile relevante și documentele standard ale Comisiei.

3.1.2 Atunci când aplică propriile sale (inclusiv, în cazul unui fond comun gestionat partenere, cele convenite de regrupare donatorii fondului) proceduri și documente standard pentru atribuirea unor contracte de achiziții și de atribuire a granturilor, partenerul trebuie să adopte măsuri, în conformitate cu propria legislație națională, pentru a se asigura că niciun contract de achiziții publice sau de acordare finanțat de UE nu este atribuit unui operator economic sau solicitantul grantului în cazul în care partenerul are cunoștință de faptul că aceste entități:

a) sau persoanele care au putere de reprezentare, de decizie sau de control asupra lor au făcut obiectul unei hotărâri definitive sau a unei decizii administrative definitive pentru fraudă, corupție, participare la o organizație criminală, spălare de bani, infracțiunile legate de activități teroriste, munca copiilor sau traficul de ființe umane;

b) sau persoanele care au putere de reprezentare, decizie sau control asupra lor au fost condamnați printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau o decizie administrativă definitivă în cazul unei nereguli care afectează interesele financiare ale UE;

c) se fac vinovați de declarații false în furnizarea informațiilor solicitate în cadrul participării la procedură sau nu au furnizat aceste informații;

d) au făcut obiectul unei hotărâri definitive sau a unei decizii administrative definitive prin care se stabilește că entitățile care au dus la crearea unei entități sub o altă jurisdicție cu intenția de a eluda fiscale, sociale sau orice alte obligații juridice de aplicare obligatorie în jurisdicția în care acestea își au sediul social, administrația centrală sau locul principal de desfășurare a activității;

e) au fost create cu intenția descrisă la litera (d) de mai sus, astfel cum s-a stabilit printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau printr-o decizie administrativă definitivă.

Partenerul poate ține seama, după caz și pe propria răspundere, informațiile conținute de către Comisie în sistemul de detectare timpurie și de excludere, în procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice și de acordare de granturi. Accesul la informații poate fi furnizat prin punct (e) de legătură, fie prin consultarea Comisiei (Comisia Europeană, Direcția Generală Buget, contabilul Comisiei, BRE2-13/505, B-1049 Bruxelles, Belgia și BUDG-C01 prin e-mail la -EXCL-DB@ec.europa.eu, adăugând în copie adresa identificate la articolul 3 din Condițiile Speciale). Comisia poate să refuze plățile către un contractant sau beneficiarul grantului într-o situație de excludere.

3.2 Obligația de informare

Partenerul informează Comisia atunci când un operator economic sau un solicitant e grant se află în situația menționată la articolul 3.1, sau a comis nereguli și fraude sau a fost găsit vinovat de încălcarea gravă a obligațiilor sale contractuale.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

3.3 Sancțiuni administrative

În cazul în care partenerul are cunoștință de una dintre situațiile menționate la articolul 3.1 în punerea în aplicare a sarcinilor descrise în anexa I, partenerul trebuie, în condițiile prevăzute în legislația sa națională, să impună operatorului economic sau solicitantului de grant, o excludere de la viitoarele sale achiziții publice sau al procedurilor de acordare a granturilor și/sau o sancțiune pecuniară proporțională cu valoarea contractului în cauză. Aceste penalități financiare sau excluderi sunt impuse în urma unei proceduri contradictorii în ceea ce privește asigurarea dreptului la apărare al persoanei în cauză.

Partenerul poate fi scutit de obligațiile în temeiul primului paragraf în cazul în care:

- legislația națională a partenerului nu permite impunerea unei excluderi și/sau a unei sancțiuni financiare,
- protecția intereselor financiare ale UE necesită să impună o sancțiune administrativă în termene compatibile cu procedurile interne ale partenerului,
- impunerea unei sancțiuni administrative necesită mobilizarea resurselor dincolo de mijloacele partenerului,
- legislația sa națională nu permite să se excludă un operator economic de la toate procedurile de atribuire a contractelor finanțate de UE.

În astfel de cazuri, partenerul va notifica acest impediment către Comisie. Comisia poate decide să impună operatorului economic sau solicitantului de grant o excludere de la finanțarea UE în viitor procedurile de atribuire și/sau o sancțiune financiară între 2 % și 10 % din valoarea totală a contractului în cauză.

Articolul 4 — Delegarea parțială

4.1 Sarcinile vor fi îndeplinite de partener în conformitate cu procedurile și documentele tip stabilite și publicate de Comisie pentru atribuirea unor contracte de achiziții și contractele de grant, în vigoare în momentul lansării procedurii în cauză.

Control ex-ante

4.2 Pentru a permite un control ex ante, partenerul trebuie să depună dosarele de licitație și documentele pentru cererile de propuneri spre aprobarea de către Comisie înainte de lansarea invitațiilor de participare la licitație și cereri de propuneri. De asemenea, partenerul trebuie să invite Comisia la deschiderea ofertelor și a propunerilor, și trebuie să furnizeze Comisiei copii ale ofertelor primite. Partenerul informează Comisia în privința rezultatelor examinării ofertelor și a propunerilor și prezintă propuneri de atribuire, precum și proiectele de contracte de achiziții și contracte de grant Comisiei spre aprobare.

În cursul punerii în aplicare a contractelor de achiziții publice și la contractele de subvenționare, partenerul trebuie, de asemenea, să prezinte proiectul de addendum și proiectul de ordine administrative corespunzătoare Comisiei spre aprobare prealabilă.

Partenerul trebuie să invite Comisia pentru acceptarea provizorie și finală.

Raport/Declarația de gestiune

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

4.3 În cazul în care dispozițiile articolul 5 din Condițiile Speciale prevăd acest lucru, raportul privind punerea în aplicare a sarcinilor încredințate partenerului este conformă cu modelul prevăzut în anexa III și declarația de gestiune respectă modelul prevăzut în anexa IV. Un audit extern independent, avizul privind declarația de gestiune, efectuat în conformitate cu standardele de audit recunoscute la nivel internațional, nu trebuie să fie furnizate în acest caz, Comisia desfășoară audituri pentru această acțiune. Aceste audituri vor verifica veridicitatea afirmațiilor cuprinse în declarația de gestiune, precum și de legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente efectuate.

Proceduri de plată

4.4 Partenerul pune la dispoziția Comisiei cererile de plată aprobate la următoarele termene, începând de la data primirii cererii de plată, fără a lua în calcul perioadele de suspendare a termenului de plată:

(a) pentru prefinanțările specificate în contractul de achiziție și contractul de finanțare:

(i) 15 de zile calendaristice pentru o acțiune finanțată în cadrul bugetului;

(ii) 30 de zile calendaristice pentru acțiuni finanțate în cadrul FED;

b) 45 de zile calendaristice pentru alte plăți

Comisia acționează în conformitate cu articolele 4.9 și 4.10, în perioada de până la termenul de plată prevăzut în contractul de achiziție și la contractele de subvenționare minus termenele de mai sus.

4.5 La primirea unei cereri de plată din partea unui contractant sau beneficiarul grantului, partenerul trebuie să informeze Comisia cu privire la primirea acesteia și analizează de îndată dacă cererea este admisibilă, și anume dacă acesta conține identificarea că contractantul sau beneficiarul grantului, a contractului sau acordului în cauză, suma, moneda și data. În cazul în care partenerul concluzionează că cererea este inadmisibilă, aceasta respinge cererea și informează contractantul sau beneficiarul grantului de această respingere și motivele acesteia în termen de 30 de zile de la primirea cererii. Partenerul informează, de asemenea, Comisia cu privire la această respingere și motivele acesteia.

4.6 La primirea unei cereri de plată admisibile, partenerul trebuie să examineze dacă o plată este scadentă, și anume dacă toate obligațiile contractuale care justifică plata au fost îndeplinite, inclusiv examinarea un raport, după caz. În cazul în care partenerul concluzionează că o plată nu este scadentă, ea informează contractantul sau beneficiarul grantului despre acesta și a motivelor. Expedierea acestor informații suspendă termenul de plată. Comisia primește o copie a informațiilor astfel expediate. Comisia trebuie, de asemenea, să fie informată cu privire la răspunsul sau o acțiune corectivă a contractantului sau a beneficiarului de grant. Ca răspunsurile sau măsurile menite să corecteze cazurile de neconformitate cu obligațiile sale contractuale se reia termenul limită pentru plată. Partenerul trebuie să examineze răspunsul sau măsuri în temeiul prezentului alineat.

4.7 În cazul în care Comisia nu este de acord cu concluzia că plată nu este scadentă ea informează partenerul despre aceasta. Partenerul își reexaminează și, în cazul în care ajunge la concluzia că plata este exigibilă, el informează contractantul sau beneficiarul grantului. Suspendarea

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

termenului de plată se ridică la expedierea acestor informații. Partenerul informează, de asemenea, Comisia. Partenerul trebuie să acționeze mai departe, astfel cum se prevede la articolul 4.8.

În cazul în care un dezacord între partener și Comisie persistă, Comisia poate plăti partea necontestată a sumei facturate, cu condiția să fie în mod clar separat de suma în litigiu. Comisia informează partenerul, și contractantul sau beneficiarul grantului de această plată parțială.

4.8 În cazul în care partenerul a concluzionat că plata este scadentă, aceasta transferă cererea de plată și toate documentele însoțitoare necesare Comisiei în vederea aprobării și a plății. Acesta furnizează o prezentare generală a modului a cît de multe zile din termenul limită de plată au mai rămas și a tuturor perioadele de suspendare a acestui termen.

4.9 După transferarea cererii de plată în conformitate cu articolul 4.8, în cazul în care Comisia concluzionează că plata nu este exigibilă, el trebuie să informeze partenerul și, în copie, contractantul sau beneficiarul grantului despre aceasta și a motivelor. Informarea contractantului sau beneficiarului grantului are efectul de a suspenda termenul de plată, astfel cum se prevede în contractul încheiat. Un răspuns sau o acțiune corectivă de contractantul sau beneficiarul grantului este tratată de către partener în conformitate cu articolul 4.6.

4.10 În cazul în care partenerul și Comisia conchid că plata este scadentă, Comisia efectuează plata.

4.11 În cazul în care dobânda de întârziere este datorată de contractantul sau beneficiarul grantului, acestuia i se alocă între partener și Comisia în mod proporțional de zile de întârziere, în plus față de termenele prevăzute la articolul 4.4, sub rezerva următoarelor:

(a) numărul de zile utilizate de partener se calculează de la data înregistrării unei cereri de plată admisibile menționate la articolul 4.6 la data transferului a cererii Comisiei menționate la articolul 4.8 și de la informarea de către Comisie prevăzută la articolul 4.9 a următorului transfer de cerere Comisiei menționate la articolul 4.8.Orice perioadă de suspendare a termenului de plată trebuie să fie deduse.

(b) numărul de zile utilizate de Comisie este calculat de la data următoare datei transferului cererii de partener menționate la articolul 4.8 și se termină la data plății, și de la data transferului și până la data informării partenerului în temeiul articolul 4.9.

4.12 Orice circumstanțe neprevăzute prin procedura de mai sus trebuie să fie soluționate într-un spirit de cooperare între partener și Comisia, prin analogie, dispozițiile de mai sus, respectând în același timp relațiile contractuale ale partenerului cu contractantul sau beneficiarul grantului.

În cazul în care este posibil, una dintre părți poate coopera la cererea celeilalte părți în ceea ce privește furnizarea de informații utile pentru evaluarea cererii de plată, chiar înainte ca cererea de plată să fie transferată în mod oficial sau returnată de prima parte.

4.13 Un contract de achiziții publice sau un contract de grant prin care nu a generat nicio plată în termen de doi ani de la semnarea acestuia este reziliat automat și finanțarea acesteia se dezangajează, cu excepția cazurilor de litigii în fața instanțelor judiciare sau al unui organism arbitral.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Articolul 5 — Componenta de avans al devizului de program

5.1 Devizul de program este un document de stabilire a programului activităților care urmează să fie desfășurate și resursele umane și materiale necesare, bugetul corespunzător și măsurile tehnice și administrative de punere în aplicare pentru executarea acestor activități operaționale pe parcursul perioadei de punere în aplicare operațională a prezentului acord de finanțare.

Devizul de program de punere în aplicare a acordului de finanțare trebuie să respecte procedurile și documentele standard privind devizele de program stabilite de Comisie în vigoare, la momentul adoptării devizul de program în cauză.

Organismul de punere în aplicare a acestor activități operaționale în cadrul unui alt deviz de program, pot fi guvernul central al partenerului (operațiuni centrale) sau un comandat de drept public sau un organism de drept privat cu o misiune de serviciu public (comandat de operațiuni) sau, potrivit EDF, numai un organism de drept privat fără o misiune de serviciu public în baza unui contract de servicii (privat comandat de operațiuni).

Devizul de program trebuie să aibă o componentă de avans și pot avea o componentă de angajamente specifice.

În cadrul componentei de angajamente specifice, se aplică articolul 4.

În cadrul componentei de avans de deviz de program, organismul de punere în aplicare poate, până la pragurile stabilite, să organizeze proceduri de achiziții publice și de atribuire a subvențiilor fără sau cu puțin controlul ex ante al Comisiei și pentru a efectua plățile la contractanții și beneficiarii de granturi, precum și în contextul îndeplinirii directe a forței de muncă.

Forța de muncă directă se referă la activitățile operaționale care organismul însărcinat cu punerea în aplicare le execută în mod direct și personalul pe care îl angajează și/sau resursele sale existente (mașini, echipamente, alți factori de producție).

Cheltuielile de funcționare efectuate de organismul de execuție pot fi eligibile pentru finanțare din partea UE în cadrul componentei de avans de deviz de program. În caz afirmativ, acestea sunt eligibile pentru finanțare din partea UE, pe întreaga durată a perioadei de execuție din prezentul acord de finanțare, cu excepția cazului în care începerea timpurie de eligibilitate a costurilor este prevăzută la articolul 6 din Condițiile Speciale. Costurile de funcționare sunt costurile suportate de organismul de execuție în îndeplinirea sarcinilor de execuție și include personalul local, serviciile de utilități publice (de exemplu, apă, gaze și energie electrică), închirierea spațiilor, consumabile, întreținere, călătorii de afaceri pe termen scurt și de combustibil pentru vehicule. Acestea nu includ achiziționarea de vehicule sau de orice alt echipament, sau o activitate operațională. Astfel de costuri de exploatare pot fi facturate și plătite în conformitate cu procedurile proprii ale organismului de punere în aplicare.

Procedurile de atribuire

5.2 În cadrul componentei de avans de deviz de program, organismul de punere în aplicare poate

MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

efectua, integral sau parțial, procedurile de atribuire a contractelor de achiziții și de atribuire a granturilor, în conformitate cu propriile sale proceduri și documente standard, în măsura în care se aduc dovezi prealabile obținute de Comisie că partenerul organismul de punere în aplicare va:

- asigura funcționarea unui sistem de control intern eficace și eficient, și
- aplica normele și procedurile adecvate pentru procedurile de achiziții publice și/sau granturi.

În măsura în care un astfel de element nu este obținut, procedurile de atribuire a contractelor de achiziții și de atribuire a granturilor sunt efectuate de organismul de execuție în conformitate cu procedurile și documentele tip stabilite și publicate de către Comisie în vigoare, în momentul lansării procedurii în cauză.

Control ex-ante

5.3 În avans, cu excepția cazului în care Aranjamentele tehnice și administrative din devizul de program stipulează altfel, organismul de punere în aplicare prezintă Comisiei spre aprobare prealabilă, dosarele de licitație și propuneri de decizie de atribuire a contractelor de achiziții publice a căror valoare depășește 100,000 EUR, precum și toate propunerile pentru orientările privind cererile și deciziile de atribuire a contractelor de subvenții, care urmează procedurile și documentele tip stabilite și publicate de Comisie.

În plus față de obligațiile prevăzute la articolul 1.6 din prezentele Condiții generale, partenerul trebuie, în cursul aceleiași perioade, să păstreze toate documentele justificative contractuale și financiare relevante.

Declarația de gestiune

5.4 Partenerul trebuie să prezinte în fiecare an Comisiei, până la data prevăzută la articolul 6 din Condițiile Speciale, o declarație de gestiune semnată de partener cu ajutorul modelului din anexa IV.

Un audit extern independent, avizul privind declarația de gestiune, efectuat în conformitate cu standardele de audit recunoscute la nivel internațional, nu trebuie să fie furnizate în acest caz. Comisia desfășoară audituri pentru această acțiune. Aceste audituri vor verifica veridicitatea afirmațiilor cuprinse în declarația de gestiune, precum și de legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente efectuate.

Plăți

5.5 Comisia va transfera prima tranșă de prefinanțare, după semnarea acordului de deviz de program de către toate părțile, în termen de 60 de zile calendaristice, în cazul în care devizul de program este finanțat prin FED și de 30 de zile calendaristice, în cazul în care aceasta este finanțată de la bugetul UE.

Comisia efectuează plata în mai multe tranșe de prefinanțare în termen de 60 de zile calendaristice de la primirea și aprobarea cererii de plată și rapoartele sale.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Dobânda penalizatoare nu este datorată în conformitate cu Regulamentul financiar aplicabil. Termenul de plată poate fi suspendat de către Comisie prin informarea partenerului, în orice moment al perioadei menționate mai sus, că cererea de plată nu poate fi onorată, fie datorită faptului că suma nu este exigibilă, fie pentru că nu au fost prezentate documentele justificative corespunzătoare. În cazul în care informațiile care pune sub semnul întrebării eligibilitatea cheltuielilor care figurează pe o cerere de plată la cunoștința Comisiei, aceasta poate suspenda termenul de plată în scopul unor verificări suplimentare, inclusiv un control la fața locului, pentru a determina, înainte de efectuarea plății, dacă cheltuiala este într-adevăr eligibilă. Suspendarea și motivele care au stat la baza acesteia se comunică partenerului cât mai curând posibil. Termenul-limită de plată va fi reluat după ce au fost furnizate documente justificative care lipsesc sau dacă cererea de plată a fost corectată.

5.6 Comisia efectuează plăți într-un cont bancar deschis la o instituție financiară acceptate de Comisie.

5.7 Partenerul garantează că fondurile plătite de Comisie pot fi identificate în acest cont bancar.

5.8 Transferurile în euro, în cazul în care este necesar, se convertesc în moneda națională a partenerului și dacă plățile trebuie întocmite de partener, la rata în vigoare în ziua plății de către partener.

Articolul 6 - Fondul comun gestionat de partener

6.1 Partenerul care gestionează un fond comun, poate fi eligibil pentru o contribuție a UE la acest fond comun, în măsura în care înainte se obțin dovezi de către Comisie că entitatea de gestiune a partenerului:

- asigură funcționarea unui sistem de control intern eficace și eficient,
- utilizează un sistem de contabilitate care oferă informații exacte, complete și fiabile în timp util;
- fac obiectul unui audit extern independent, efectuat, în conformitate cu standardele de audit recunoscute la nivel internațional, de către un serviciu de audit independent din punct de vedere funcțional de entitatea sau de persoana în cauză;
- aplică normele și procedurile adecvate pentru procedurile de achiziții publice și granturi;
- asigură publicarea ex post a informațiilor referitoare la destinatari; precum și
- asigură o protecție rezonabilă a datelor cu caracter personal.

Procedurile de atribuire

6.2 În ceea ce privește contribuția UE la un fond comun administrat de partener, entitatea de gestiune a Partenerului trebuie să îndeplinească sarcini în conformitate cu propriile sale proceduri și documente standard pentru atribuirea unor contracte de achiziții și de acordare de granturi, sau

SERVICIUL MANAGEMENTUL

cu cele convenite între donatori.

Punerea în aplicare

6.3 În ceea ce privește contribuția UE la un fond comun administrat de partener, în plus față de drepturile și obligațiile deja prevăzute în prezentele condiții generale, alte norme detaliate în anexa V la acordul de finanțare se aplică partenerului pentru punerea în aplicare a contribuției UE la Fondul comun.

Articolul 7 — Publicarea informațiilor privind contractele de achiziții și subvenții de către partener

7.1 Partenerul se angajează să publice în fiecare an, într-un loc dedicat și ușor accesibil de pe site-ul său web, pentru fiecare contract de achiziții și de acordare a granturilor, pentru care este autoritatea contractantă a componentei în avans a programului estimativ prevăzut la articolul 5 și fondurile menționate la articolul 6, natura și scopul său, numele și localitatea contractantului (contractanții în cazul unui consorțiu) sau a beneficiarului de grant (beneficiarilor de subvenții, în cazul unui grant cu beneficiari multipli), precum și valoarea contractului.

Localitatea unei persoane fizice trebuie să fie o regiune la nivelul NUTS 2. Localitatea unei persoane juridice este adresa sa.

În cazul în care publicarea pe internet nu este posibilă, informațiile sunt publicate prin orice alt mijloc adecvat, inclusiv în jurnalul oficial al partenerului.

Articolul 6 din Condițiile Speciale trebuie să prevadă locația, pe internet sau în alt mod, a locului de publicare; se face trimitere la această locație în locul dedicat de pe site-ul internet al Comisiei.

7.2 Sprijin pentru educație și sprijinul financiar direct acordat persoanelor fizice aflate în nevoie vor fi publicate în mod anonim și într-un mod cumulativ pe categorii de cheltuieli.

În cazul persoanelor fizice, numele se înlocuiește cu „persoane fizice", la doi ani de la data publicării. Numele unei entități juridice care conțin numele unei persoane fizice implicate în această entitate nu este tratată ca un nume de persoană fizică.

Publicarea numelor persoanelor fizice nu se aplică în cazul în care o astfel de publicare riscă să încalce drepturile fundamentale sau dăuna intereselor lor comerciale.

Partenerul va prezenta Comisiei o listă de date care trebuie publicate cu privire la persoanele fizice, cu orice justificări pentru renunțările propuse la publicare, care trebuie să acorde o autorizație prealabilă pentru această listă. În cazul în care este necesar, Comisia completează localitatea persoanei fizice limitate la o regiune la nivelul NUTS 2.

7.3 Publicarea contractelor de achiziții publice și de acordare de granturi încheiate (și anume, semnată de partener și contractantul sau beneficiarul grantului) în timpul perioadei de raportare are loc în termen de șase luni de la termenul pentru depunerea raportului, în conformitate cu articolul 6 din Condițiile Speciale.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

7.4 Publicarea contractelor poate fi eliminată, în cazul în care o astfel de publicare riscă să dăuneze intereselor comerciale ale contractanților sau beneficiarilor de granturi. Partenerul trebuie să prezinte o listă cu aceste justificări, iar Comisia trebuie să acorde autorizația prealabilă publicării derogării.

7.5 În cazul în care Comisia efectuează plăți către contractanții sau beneficiarii de granturi în temeiul articolul 4, aceasta asigură publicarea de informații cu privire la contractele de achiziții publice și contracte de grant în conformitate cu normele sale.

Articolul 8 — Recuperarea fondurilor

8.1 Partenerul trebuie să ia toate măsurile adecvate pentru a recupera fondurile plătite în mod necuvenit.

Sumele plătite nejustificat și recuperate de partener, sumele din garanții financiare depuse pe baza unor proceduri de achiziții publice și acordare, sume din penalitățile financiare impuse de partener, precum și despăgubirile acordate partenerului trebuie trimise Comisiei.

8.2 Fără a aduce prejudicii a responsabilității Partenerului mai sus, pentru recuperarea fondurilor plătite în mod necorespunzător, partenerul este de acord că Comisia poate, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului financiar aplicabil și cu prezentul acord de finanțare, să stabilească formal o sumă ca fiind plătită în mod necuvenit în baza contractelor de achiziție și contractelor de finanțare și de grant specificate în Partea întâi și purcede la recuperarea acesteia prin orice mijloace, în numele Partenerului, inclusiv prin compensarea sumei datorate de către contractant sau beneficiar de grant împotriva oricăreia dintre revendicările sale împotriva UE și prin recuperarea forțată în fața instanțelor competente.

8.3 În acest scop, partenerul furnizează Comisiei toate documentele și informațiile necesare. Partenerul autorizează Comisia să efectueze recuperarea, în special prin apelarea la o garanție a unui contractant sau a unui beneficiar de subvenție al cărui partener este autoritatea contractantă sau prin compensarea fondurilor pentru recuperarea oricăror sume datorate antreprenorului sau beneficiarului subvenției de către partener în calitate de autoritate contractantă și finanțată de UE în temeiul acestei sau un alt Acord de finanțare sau prin recuperare forțată în fața instanțelor competente.

8.4 Comisia informează partenerul că procedurile de recuperare au fost deschise (inclusiv, dacă este necesar, în fața unei instanțe naționale).

8.5 În cazul în care partenerul este un beneficiar de grant al unei entități cu care Comisia a încheiat un acord de contribuție, Comisia poate recupera fonduri de la partenerul care are legătura cu entitatea, dar entitatea nu a fost în măsură să recupereze desinestătător.

SERVICIUL MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Articolul 9 - Creanțe financiare în cadrul contractelor de achiziții și de grant

Partenerul se angajează să consulte Comisia înainte de a lua orice decizii cu privire la o cerere de despăgubiri formulată de un contractant sau beneficiar al grantului și considerat de Partener ca fiind justificat integral sau parțial. Consecințele financiare pot fi suportate de UE numai în cazul în care Comisia a autorizat în prealabil. O astfel de autorizație este de asemenea necesară pentru orice utilizare a fondurilor angajate în temeiul prezentului acord de finanțare pentru acoperirea costurilor ce decurg din litigii legate de contracte.

Articolul 10 — Depășirea costurilor și modalitățile de finanțare a acestora

10.1 Depășirile individuale ale liniilor bugetare a activităților puse în aplicare de partener se soluționează prin realocarea de fonduri în cadrul bugetului general, în conformitate cu articolul 25 din aceste condiții generale.

10.2 Ori de câte ori există un risc de depășire a sumei prevăzute pentru activități puse în aplicare de către partener, partenerul trebuie să informeze imediat Comisia și să solicite autorizarea prealabilă a acesteia pentru acțiunile corective planificate pentru a acoperi depășirea, propunând fie pentru a reduce activitatea sau să se bazeze pe cont propriu sau alte resurse din afara bugetului UE.

10.3 Dacă activitățile nu pot fi reduse, sau dacă depășirea nu poate fi acoperită de resursele proprii ale partenerului sau alte resurse, Comisia poate, la cererea justificată în mod corespunzător a partenerului, decide să acorde finanțare UE suplimentară. În cazul în care Comisia ar lua o astfel de decizie, costurile suplimentare sunt finanțate, fără a aduce atingere normelor și procedurilor relevante ale UE, prin eliberarea unei contribuții financiare adiționale care urmează a fi stabilite de către Comisie. Prezentul acord de finanțare se modifică în consecință.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

Partea a doua:Dispoziții aplicabile sprijinului bugetar

Articolul 11 — Dialogul privind politicile

Partenerul și UE se angajează să demareze un dialog periodic constructiv la un nivel corespunzător, referitoare la punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare.

În cazul în care partenerul este un stat ACP și această acțiune este finanțată în cadrul FED în temeiul articolului 1.1 din Condițiile Speciale, acest dialog se pot înscrie în cadrul mai amplu al dialogului politic prevăzut la articolul 8 din Acordul de parteneriat ACP-CE.

Articolul 12 — Verificarea condițiilor de finanțare și efectuarea plăților

12.1. Comisia verifică condițiile de plată a tranșelor din componenta de sprijin bugetar, astfel cum sunt identificate în anexa I („Capacități tehnice și administrative).

În cazul în care Comisia concluzionează că condițiile de plată nu sunt îndeplinite, aceasta va informa partenerul în acest sens fără întârzieri nejustificate.

12.2. Cererilor de plată depuse de partener sunt eligibile pentru a beneficia de finanțare UE, cu condiția ca acestea să fie în conformitate cu dispozițiile stabilite în anexa I (dispozițiile tehnice și administrative) și că acestea sunt transmise în cursul perioadei de punere în aplicare operațională.

12.3. Partenerul își aplică reglementările privind schimbul valutar național într-un mod nediscriminatoriu tuturor plăților din componenta de sprijin bugetar.

Articolul 13 — Transparența sprijinului bugetar

Partenerul consimte la publicarea, de către Comisie, a prezentului acord de finanțare și oricăror modificări ulterioare ale acestuia, inclusiv prin mijloace electronice, și a informațiilor de bază privind sprijinul bugetar pe care Comisia le consideră adecvate. O astfel de publicare nu trebuie să conțină niciun fel de date cu încălcarea legislației UE aplicabile în materie de protecție a datelor cu caracter personal.

Articolul 14 — Recuperarea sprijinului bugetar

Toate sau o parte din plățile aferente sprijinului bugetar pot fi recuperate de către Comisie, cu respectarea principiului proporționalității, în cazul în care Comisia stabilește că plata a fost afectată de nereguli grave imputabile partenerului, în special în cazul în care partenerul a furnizat informații incorecte sau nefiabile, actelor de corupție sau de fraudă sau în cazul în care a fost implicat.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

Partea a treia:Dispoziții aplicabile acestei acțiuni ca ansamblu, Indiferent de modul de gestionare

Articolul 15 — Perioada de executare și termenul-limită de contractare

15.1 Perioada de execuție a prezentului acord de finanțare este format din două perioade:

- punerea în aplicare operațională, în care activitățile operaționale ale acțiunii sunt efectuate. Această perioadă începe de la data intrării în vigoare a prezentului acord de finanțare sau de la termenul prevăzut în Condițiile Speciale și se încheie odată cu deschiderea perioadei de încetare a activităților de pescuit.
- o perioadă de interdicție, în cursul căreia auditul și evaluarea finală sunt contabilizate și contractele și estimarea programului pentru punerea în aplicare a prezentului Acord de finanțare sunt închise din punct de vedere tehnic și financiar. Durata acestei perioade este stipulată în articolul 2.3 din Condițiile Speciale. Aceasta începe după încheierea perioadei de punere în aplicare operațională.

  Aceste perioade sunt reflectate în acordurile încheiate de către partener și de Comisie în punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare, în special în cadrul acordurilor de contribuție încheiate și contracte de achiziții și de atribuire a granturilor.

15.2 Costurile legate de activitățile operaționale sunt eligibile pentru finanțarea UE numai dacă au fost suportate pe parcursul perioadei de implementare operațională; costurile suportate înainte de intrarea în vigoare a prezentului acord de finanțare nu sunt eligibile pentru finanțarea UE dacă nu se specifică altfel la articolul 6 din Condițiile Speciale. Costurile aferente auditurilor și evaluării finale, a activităților de închidere și costurile de funcționare menționate la articolul 5.1 sunt eligibile până la sfârșitul perioadei de încetare a activităților.

15.3 Orice sold restant din contribuția UE sunt deblocate automat în termen de cel mult șase luni de la încheierea perioadei de execuție.

15.4 În cazuri excepționale, justificate corespunzător, se poate face o cerere de prelungire a perioadei de punere în aplicare operațională sau perioada de încetare a activităților, precum și în mod corelativ perioadei de execuție. Dacă este aprobată, acordul de finanțare trebuie modificat în consecință.

15.5 Articolul 2 din prezentele condiții generale se aplică unor contracte de achiziții publice, contracte de grant și acorduri de contribuție acordată de Comisie în calitate de autoritate contractantă, cu excepția ultimului paragraf de la articolul 2.1.

Articolul 16 — Verificări și controale efectuate de Comisie, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și Curtea de Conturi Europeană

16.1 Partenerul trebuie să asiste și să sprijine verificările și controalele efectuate de Comisie, OLAF și

SERVICIUL MANAGEMENTUL

Curtea de Conturi, la cererea acestora.

Partenerul este de acord ca Comisia, OLAF și Curtea de Conturi să efectueze controale documentare și, la fața locului, cu privire la utilizarea finanțării acordate de UE în cadrul activităților în temeiul prezentului acord de finanțare și efectuarea unui audit complet, dacă este necesar, pe baza documentelor justificative, a conturilor și a documentelor contabile și a oricărui alt document referitor la finanțarea activităților, pe întreaga durată a prezentului acord de finanțare și timp de cinci ani de la sfârșitul perioadei de execuție.

16.2 Partenerul este de acord, de asemenea, că OLAF poate efectua controale și verificări la fața locului, în conformitate cu procedurile stabilite de dreptul Uniunii pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii împotriva fraudei și a altor nereguli.

În acest scop, partenerul acordă Comisiei, OLAF și Curții de Conturi Europene și agenții autorizați ai acestora accesul la site-urile și locațiile la operațiunile finanțate în temeiul prezentului acord de finanțare, inclusiv sistemele informatice și la orice documente și date pe suport electronic privind gestionarea tehnică și financiară a acestor operațiuni și va lua orice măsură adecvată pentru a le facilita activitatea. Accesul agenților autorizați ai Comisiei, OLAF și Curții de Conturi Europene se acordă în condiții de strictă confidențialitate cu privire la terți, fără a aduce atingere obligațiilor de drept public la care sunt supuse acestea. Documentele sunt accesibile și se arhivează într-un mod care să permită cu ușurință de inspecție, partenerul fiind obligați să informeze Comisia, după caz, a OLAF sau a Curții de Conturi a Uniunii Europene privind locul exact în care sunt ținute.

16.3 Controalele și misiunile de audit descrise mai sus se aplică, de asemenea, contractanților, beneficiarilor de granturi, organizațiilor care au semnat acorduri de contribuție și subcontractanții care au beneficiat de finanțare din partea UE.

16.4 Partenerul este înștiințat despre misiunile la fața locului de către agenții desemnați de către Comisie, OLAF și Curtea de Conturi Europeană.

Articolul 17 — Sarcinile partenerului în combaterea neregulilor, fraudei și corupției

17.1 Partenerul informează imediat Comisia cu privire la orice element adus la cunoștința sa care stârnesc suspiciuni de nereguli, fraude sau cazuri de corupție și a oricăror măsuri luate sau preconizate pentru abordarea acestora.

17.2 Partenerul se asigură și verifică periodic că acțiunile finanțate de la buget sunt realizate efectiv și executate corect. Acesta ia măsurile adecvate pentru a preveni, detecta și corecta neregulile și fraudele și, dacă este necesar, urmărirea penală și recuperarea fondurilor plătite în mod necuvenit.

„Neregulă" înseamnă orice încălcare a prezentului acord de finanțare, punerea în aplicare a contractelor și deviz de program sau a dreptului Uniunii care rezultă dintr-un act sau dintr-o omisiune a oricărei persoane care are sau ar avea ca efect prejudicierea fondurilor UE, fie prin reducerea sau pierderea veniturilor față de Uniune, sau de către o cheltuială nejustificată.
Prin „fraudă" se înțelege orice act sau omisiune intenționată privind:

SERVICIUL

- utilizarea sau prezentarea de documente false, inexacte sau incomplete, declarațiile sau documentele care are ca efect încasarea sau reținerea necuvenită de fonduri din bugetul general al UE sau de FED;
- nedivulgarea de informații, încălcându-se o obligație specifică, cu același efect;
- utilizarea necorespunzătoare a unor astfel de fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost inițial alocate.

17.3 Partenerul se angajează să ia toate măsurile adecvate pentru a preveni, a detecta și a pedepsi orice practici de corupție activă sau pasivă în timpul punerii în aplicare a unui acord de finanțare.

Prin „corupție pasivă" se înțelege fapta săvârșită cu intenție de un funcționar, care, în mod direct sau printr-un intermediar, solicită sau primește avantaje de orice fel pentru el însuși sau pentru o terță parte ori acceptă o promisiune referitoare la un astfel de avantaj, pentru a acționa sau a se abține să acționeze în conformitate cu îndatoririle sale sau în exercitarea funcțiilor sale cu încălcarea atribuțiilor sale oficiale, care are sau ar avea ca efect prejudicierea intereselor financiare ale UE.

„Corupție activă" înseamnă fapta săvârșită cu intenție de acea persoană care promite sau acordă, în mod direct sau prin intermediar, un avantaj de orice fel unui funcționar, pentru sine sau pentru o terță parte, pentru a acționa sau a se abține să acționeze în conformitate cu îndatoririle sale sau în exercitarea funcțiilor sale cu încălcarea atribuțiilor sale oficiale, care are sau ar avea ca efect prejudicierea intereselor financiare ale UE.

17.4 În cazul în care partenerul nu ia măsurile adecvate pentru a preveni riscuri de fraudă, nereguli și corupție, Comisia poate adopta măsuri de precauție, inclusiv suspendarea aplicării prezentului acord de finanțare.

Articolul 18 — Suspendarea plăților

18.1 Fără a aduce atingere suspendării sau denunțării prezentului acord de finanțare, în conformitate cu Articolele 26 și, respectiv, 27, Comisia poate suspenda plățile, integral sau parțial, dacă:

a) Comisia a stabilit sau are motive serioase de îngrijorare, în baza informațiilor primite, și trebuie să verifice, dacă partenerul a comis erori substanțiale, nereguli sau fraude în procedurile de achiziții publice și de acordare de subvenții sau în punerea în aplicare a acțiunii, sau partenerul nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul prezentului acord de finanțare, inclusiv a obligațiilor privind punerea în aplicare a planului privind comunicarea și vizibilitatea;

b) Comisia a stabilit sau are motive serioase de îngrijorare, în baza informațiilor primite, și trebuie să verifice, dacă partenerul a comis erori sistemice sau recurente, nereguli, fraude sau încălcări ale obligațiilor în temeiul prezentului acord sau al altor acorduri de finanțare, cu condiția ca respectivele erori, nereguli, fraude sau încălcări ale obligațiilor au un impact semnificativ asupra punerii în aplicare a prezentului acord de finanțare sau pune sub semnul întrebării fiabilitatea sistemului de control intern ale partenerului sau legalitatea și regularitatea cheltuielilor subiacente;

SERVICIUL MANAGEMENTUL

c) Comisia bănuiește că partenerul se face vinovat de erori substanțiale, nereguli, fraude sau încălcări ale obligațiilor în procedurile de achiziții publice și de acordare de granturi sau în punerea în aplicare a acțiunii și trebuie să verifice dacă acestea au avut loc.

d) Este necesară de a reveni un prejudiciu grav adus intereselor financiare ale Uniunii.

18.2 Comisia trebuie să informeze imediat partenerul cu privire la suspendarea plăților și cu privire la motivele acestei suspendări.

18.3 Suspendarea plăților va avea un efect de suspendare a termenelor de plată pentru orice cerere de plată în curs.

18.4 Pentru reluarea plăților, partenerul depune eforturi pentru a remedia situația care a condus la suspendarea cât mai curând posibil și informează Comisia cu privire la progresele înregistrate în acest sens. Comisia trebuie, de îndată ce consideră că sunt îndeplinite condițiile pentru reluarea plăților, să informeze partenerul.

Articolul 19 — Alocarea fondurilor recuperate de Comisie în cadrul acțiunii

În cazul în care acțiunea este finanțată în cadrul FED, sumele alocate plătite și recuperate în mod necuvenit de către Comisie, sumele din garanțiile financiare depuse pe baza procedurilor de achiziții și de granturi, sumele din penalitățile financiare impuse, precum și daunele acordate Comisiei trebuie să fie alocate la această acțiune.

Articolul 20 — Dreptul de stabilire și de ședere

20.1 Atunci când acest lucru este justificat de natura contractului de achiziții, contractul de grant sau a acordului de contribuție, Partenerul dă dreptul persoanelor fizice și juridice care participă la invitații de participare la licitații pentru contracte de lucrări, furnizare sau servicii sau apeluri de propuneri și organizații preconizate să semneze acorduri de contribuție cu un provizoriu dreptul de stabilire și reședință în teritoriile Partenerului. Acest drept va rămâne valabil o lună după atribuirea contractului.

20.2 Partenerul dă dreptul, de asemenea, contractanților de achiziții, beneficiarilor de granturi, organizațiilor care au semnat acorduri de contribuție și persoanelor fizice ale căror servicii sunt necesare pentru desfășurarea acestei acțiuni și membrilor familiilor lor cu drepturi similare în timpul punerii în aplicare a acțiunii.

Articolul 21 — Dispoziții fiscale și vamale și regimuri de schimb valutar

21.1 Partenerul trebuie să aplice la contracte de achiziții publice, granturi, contracte și acorduri de contribuție finanțate de UE care beneficiază de clauza națiunii celei mai favorizate un regim fiscal și vamal aplicat statelor sau organizațiilor internaționale de dezvoltare cu care au relații.

În cazul în care Partenerul este un stat ACP, nu trebuie să se ia în considerare acțiunile aplicate de către celelalte state ACP sau alte țări în curs de dezvoltare în scopul determinării tratamentului cel mai favorizat.

SERVICIUL MANAGEMENTUL

21.2 În cazul în care un acord-cadru este aplicabil, care include dispoziții mai detaliate privind acest subiect, aceste dispoziții se aplică, de asemenea.

Articolul 22 — Confidențialitatea

22.1 Partenerul este de acord că documentele și datele deținute de o entitate cu care partenerul se află într-o relație contractuală cu privire la acestea pot fi înaintate Comisiei de către entitatea respectivă numai în scopul punerii în aplicare a prezentul regulament sau într-un alt acord de finanțare. Comisia respectă confidențialitatea tuturor modalităților convenite între partener și această entitate.

22.2 Fără a aduce atingere articolul 16 din prezentele condiții generale, partenerul și Comisia păstrează confidențialitatea oricăror documente, informații sau alte materiale direct legate de punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare care este clasificat ca fiind confidențiale.

22.3 Părțile trebuie să obțină consimțământul prealabil scris al celeilalte înainte de a face publice aceste informații.

22.4 Părțile trebuie să respecte confidențialitatea până la cinci ani după sfârșitul perioadei de execuție.

22.5 Partenerul trebuie să respecte, de asemenea, obligațiile care îi revin în temeiul articolul 1.7, în cazul în care Comisia furnizează date cu caracter personal către partener, de exemplu, în cadrul procedurilor și contractelor gestionate de către Comisie.

Articolul 23 — Utilizarea studiilor

Contractul privind orice studiu finanțat în temeiul prezentului acord de finanțare includ dreptul pentru partener și pentru Comisie de utilizare a studiului, să le publice și să le divulge terților.

Articolul 24 — Consultarea dintre partener și Comisie

24.1 Partenerul și Comisia se consultă reciproc înainte de a lua orice litigiu privind punerea în aplicare sau interpretarea prezentului acord de finanțare suplimentară în temeiul articolul 28 din aceste condiții generale.

24.2 Atunci când Comisia constată existența unor probleme în desfășurarea procedurilor legate de gestionarea prezentului acord de finanțare, acesta stabilește toate contactele necesare cu partenerul pentru remedierea situației și ia orice măsuri necesare.

24.3 Consultările pot duce la modificarea, suspendarea sau încetarea prezentului acord de finanțare.

24.4 Comisia informează, în mod regulat, partenerul despre punerea în aplicare a activităților descrise în anexa I care nu se regăsesc în partea ÎNTÎI și DOI din prezentele condiții generale.

Articolul 25 — Modificarea prezentului acord de finanțare

25.1 Orice modificare a prezentului acord de finanțare se face în scris, inclusiv prin ntermediul unui schimb de scrisori.

SERVICIUL

25.2 În cazul în care cererea de modificare este dată de partener, aceasta din urmă înaintează cererea respectivă Comisiei cu cel puțin trei luni înainte de data la care amendamentul este destinat să intre în vigoare, cu excepția cazului în care sunt justificate corespunzător de către partener și acceptate de Comisie. În cazuri excepționale de ajustare a obiectivelor acțiunii și/sau o creștere a contribuției UE, o astfel de cerere trebuie depusă cu cel puțin șase luni înainte ca modificarea destinată să intre în vigoare.

25.3 Dacă ajustarea nu afectează în mod semnificativ obiectivele activității executate în conformitate cu Partea întâi din prezentele condiții generale, și în cazul în care se referă la chestiuni de detaliu care nu afectează soluția tehnică adoptată și, dacă acesta nu include realocarea de fonduri, sau dacă se referă la realocări de fonduri cu o valoare echivalentă a rezervei pentru cheltuieli neprevăzute, partenerul trebuie să informeze Comisia în legătură cu ajustarea și justificarea sa în scris cât mai curând posibil și poate aplica această ajustare.

25.4 Utilizarea rezervei pentru cheltuieli neprevăzute pentru o acțiune este condiționată de aprobarea scrisă prealabilă a Comisiei.

25.5 În cazul în care Comisia consideră că partenerul încetează să își îndeplinească în mod satisfăcător sarcinile încredințate în conformitate cu articolul 1.1 din prezentele Condiții generale și fără a aduce atingere articolelor 26 și 27 din prezentele condiții generale, Comisia poate decide să recupereze sarcinile încredințate de la partener pentru a continua punerea în aplicare a activităților în numele partenerului, după ce acesta a fost informat în scris în acest sens.

Articolul 26 — Suspendarea prezentului acord de finanțare

26.1 Acordul de finanțare poate fi suspendat în următoarele cazuri:

- Comisia poate suspenda punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare, dacă partenerul încalcă o obligație în conformitate cu prezentul acord de finanțare.
- Comisia poate suspenda punerea în aplicare a prezentului acord de finanțare, în cazul în care partenerul încalcă oricare dintre obligațiile prevăzute în conformitate cu procedurile și documentele tip menționate la articolele 1, 4, 5 și 6 din prezentele condiții generale.
- Comisia poate suspenda prezentul acord de finanțare dacă partenerul încalcă o obligație referitoare la respectarea drepturilor omului, a principiilor democratice și a statului de drept, în cazuri grave de corupție sau, în cazul în care partenerul se face vinovat de abateri profesionale grave dovedite prin orice mijloace justificate. Prin „abatere profesională gravă" se înțelege oricare dintre următoarele:
    - o încălcare a legilor sau a regulamentelor sau a standardelor etice ale profesiei căreia îi aparține persoana sau entitatea, sau
    - orice comportament culpabil de o persoană sau entitate care are un impact asupra credibilității sale profesionale în cazul în care un astfel de comportament denotă o intenție culpabilă sau neglijențe grave.
- Prezentul acord de finanțare poate fi suspendat în cazuri de forță majoră, astfel cum este definit mai jos. „Forța majoră" înseamnă orice situație sau eveniment imprevizibil și excepțional, independent de voința părților, care împiedică îndeplinirea de către oricare dintre

părți a obligațiilor care le revin, care nu poate fi atribuit unei erori sau neglijențe din partea lor (sau din partea contractorilor lor, agenților sau angajaților) și se dovedește insurmontabilă, în ciuda tuturor măsurilor de precauție. Defectele echipamentelor sau materialelor, sau întârzierile în punerea la dispoziție a acestora, conflictele de muncă, grevele sau dificultățile financiare nu pot fi invocate ca fiind cazuri de forță majoră. O parte nu este considerată responsabilă de încălcarea obligațiilor care îi revin în cazul în care este împiedicată să și le îndeplinească de un caz de forță majoră care cealaltă parte este informat în mod corespunzător. O parte care se confruntă cu un caz de forță majoră trebuie să informeze cealaltă parte fără întârziere, specificând natura, durata probabilă și efectele previzibile ale problemei, și să ia toate măsurile necesare pentru a reduce la minimum eventualele daune.

- Niciuna dintre părți nu este considerată răspunzătoare pentru încălcarea obligațiilor care îi revin în baza prezentului acord de finanțare dacă este împiedicată să le îndeplinească prin forță majoră, cu condiția să ia măsuri pentru a reduce la minimum eventualele daune.

26.2 Comisia poate suspenda prezentul acord de finanțare, fără notificare prealabilă.

26.3 Comisia poate lua orice măsură de precauție înainte ca suspendarea să aibă loc.

26.4 Atunci când suspendarea este notificată, consecințele pentru achizițiile aflate în curs și contractele de grant, acordurile de contribuție și deviz de program vo fi indicate.

26.5 O suspendare a prezentului acord de finanțare nu trebuie să aducă atingere normelor de suspendare a plăților și de reziliere a prezentului acord de finanțare de către Comisie în conformitate cu articolul 18 și 27 din Condițiile Generale.

26.6 Părțile reiau punerea în aplicare a Acordului de finanțare, după ce condițiile o permit cu aprobarea prealabilă scrisă a Comisiei. Aceasta nu aduce atingere oricăror modificări ale prezentului acord de finanțare care poate fi necesară pentru adaptarea acțiunii la noile condiții de punere în aplicare, inclusiv, dacă este posibil, prelungirea perioadei de implementare operațională sau încetarea prezentului acord de finanțare în conformitate cu articolul 27 .

Articolul 27 — Încetarea prezentului acord de finanțare

27.1. În cazul în care problemele care au condus la suspendarea prezentului acord de finanțare nu au fost soluționate într-un termen maxim de 180 de zile, oricare dintre părți poate rezilia prezentul acord de finanțare la un preaviz de 30 de zile.

27.2. Prezentul acord de finanțare este reziliat în mod automat, în cazul în care nu a fost semnat contractul de execuție în termenele prevăzute la articolul 2.

27.3 Dacă încetarea este notificată, consecințele pentru contractele de achiziție publică aflate în desfășurare, contractele de grant, acordurile de contribuție și deviz de program vor fi indicate.

Articolul 28 — Aranjamente de soluționare a litigiilor

28.1 Orice litigiu referitor la prezentul acord de finanțare și care nu poate fi soluționat într-un interval de șase luni de consultări între părți prevăzută la articolul 24 din aceste condiții generale poate fi

soluționat prin arbitraj la cererea uneia dintre părți".

28.2 În cazul în care Partenerul este un stat ACP sau un organism sau organizație regională ACP și această acțiune este finanțată în cadrul FED, litigiul este înaintat, înainte de arbitraj și după consultările prevăzute la articolul 24 din aceste condiții generale, ACP- Consiliul de Miniștri CE sau, între reuniunile sale, la Comitetul de ambasadori ACP-CE, în conformitate cu articolul 98 din Acordul de parteneriat ACP-CE. Dacă Consiliul sau Comitetul nu reușesc să soluționeze litigiul, oricare dintre părți poate solicita soluționarea litigiului prin arbitraj în conformitate cu articolele 28.2, 28.3 și 28.4.

28.3 Fiecare parte desemnează un arbitru în termen de 30 de zile de la cererea de arbitraj. În caz contrar, fiecare parte poate solicita secretarului general al Curții Permanente de Arbitraj (Haga) să desemneze un al doilea arbitru. Cei doi arbitri desemnează, la rândul lor, al treilea arbitru în termen de 30 de zile. În caz contrar, fiecare parte poate solicita secretarului general al Curții Permanente de Arbitraj să desemneze cel de-al treilea arbitru.

28.4 Procedura prevăzută de regulile opționale ale Curții Permanente de Arbitraj în ceea ce privește organizațiile internaționale și statele, se aplică. Deciziile arbitrilor se iau cu majoritate de voturi în termen de trei luni.

28.5 Fiecare parte este obligată să adopte măsurile necesare pentru aplicarea deciziei arbitrilor.

